

Α. Περγουίλιας κ.κ. κ.κ. κ.κ.

Αδελφότης Πούσκαβη

Εργασίας κ.κ. κ.κ. κ.κ.

Ταμείο



Δημόσια Κεντρική
Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανούσεια"



Δημόσια Κεντρική
Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανούσεια"

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΗΤΟΙ

ΑΡΧΑΙ

ΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

ΥΠΟ ΙΩΣΗΦ ΔΡΟΖΙΟΥ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μετὰ πολλῶν προσθηκῶν

ΥΠΟ Α. ΠΟΥΖΟΪΔΟΥ

ΕΝ ΝΑΥΠΑΓΙΩ:

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Τόμπρα Κυδωνιέως, Κ.
Ἰωαννίδου Σμυρναίου, καὶ Γ. Ἀθανασιάδου
Μελισσαγοῦς Μακεδόνος.

1833



Δημόσια Κεντρική
Βιβλιοθήκη Στατιστικής "Μανούσεια"

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΑΡΧΗ

Handwritten notes in Greek, including the number 20/1/12.

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανούσεια"



ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΘΩΝΑ.

ΠΡΟΣΤΑΤΗΝ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΚΑΙ
ΕΓΓΥΗΤΗΝ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

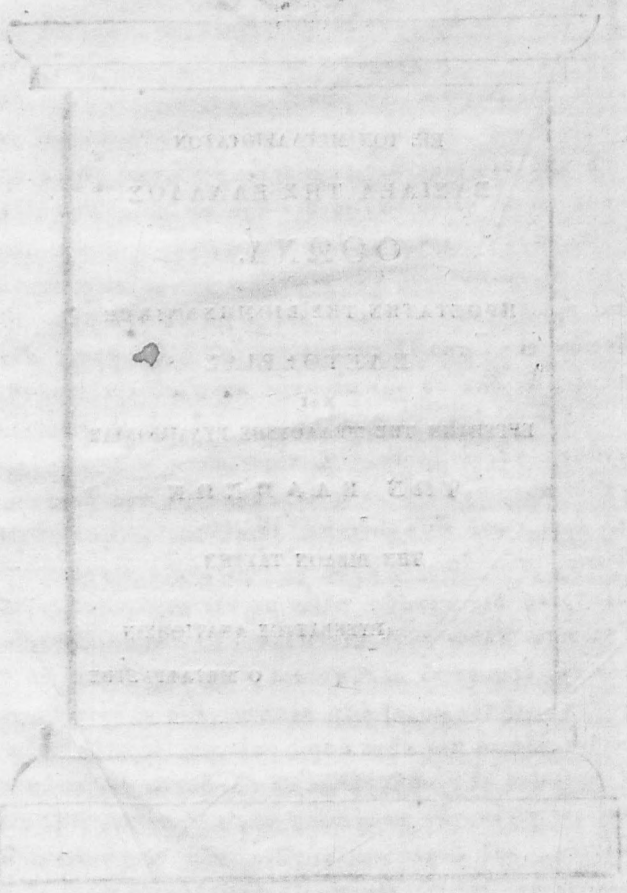
ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΑΥΤΗΝ

ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ



Δημόσια Κεντρική
Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανούσεια"



Δημόσια Κεντρική
Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανούσεια"

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ.

Γνώσις τῶν πραγμάτων ὄχι ἐπιπόλαιος, ἀλλ' εἰς τὰς πρώτας αὐτῶν ἀρχάς ὅσον τὸ δυνατὸν προσεγγίζουσα, εἶναι τοῦ Λογικοῦ Ἀνθρώπου ὁ ἄσβεστος, ὁ ἀκαταδάμαστος πόθος· ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δὲ βελτίωσιν καὶ τελειότητα διηνεκῆς τάσις, ὁ διακριτικὸς τοῦ χαρακτήρ, ὅταν κακωτικαὶ δυνάμεις δὲν τὸν πιέζωσι. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην μαρτυρεῖ ὅλων τῶν αἰῶνων ἡ ἱστορία· μαρτυροῦσι τρανώτερον τῶν νεωτέρων χρόνων αἱ παντοδαπαὶ πρόοδοι, τὸ καθολικὸν καὶ μέγα ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι τοῦ Πολιτισμοῦ αὐτοῦ ἡ θαυμασιὰ ἀνάπτυξις εἰς ὅλα τὰ εὐνομούμενα καὶ ἐλεύθερα Κράτη.

Ὡ ποία ὑπεροχὴ τῶν τωρινῶν ἀπὸ τὰς ἀρχαιοτέρας γνώσεις τοῦ ἀνθρώπου! Ὡ πόσον οὗτος καθημέραν μεγαλύνεται, ἐκτείνων τῆς καταληπτικῆς τοῦ δυνάμειος τὰ ὄρια, καὶ εἰδημονέστερος ἀδιακόπως γινόμενος! Ἡ Φύσις, τῶν ἀπειρχίθμων φαινομένων τὸ μεγαλοπρεπὲς θέατρον, δὲν ὁμοιάζει πλέον μὲ τὸν περιορισμένον καὶ ἀπρόσιτον κῆπον τῶν Ἑσπερίδων. Τὸ συμβολικὸν εἶδωλόν τῆς ἔπαυσις νὰ καλύπτεται, ὡς τῆς Ἰσιδος τὸ ἄγαλμα, μὲ τὸν μυσηριώδη πέπλον. Εἰς καθένα συγχωρεῖται ἤδη νὰ τὴν πλησιάσῃ, καὶ τοὺς καρπούς τῆς μετ' ὠφελείας νὰ γευθῇ. Οἱ νόμοι τῶν δυναμικῶν κινήσεων καὶ ἐνεργειῶν τῶν σωμάτων, τῆς συγγενείας, τῆς συνθέσεως, καὶ ἀναλύσεως αὐτῶν, τῶν ζοιχειομετρικῶν ἀναλογιῶν, καὶ τῶν ἐξαισίων κρυφαλλώσεων των· αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀναπτύξεων καὶ τῶν πολυειδῶν μεταμορφώσεων

τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν· οἱ ὅροι τῆς κανονικῆς πορείας, καὶ τῆς σχέσεως τῶν Σφαιρῶν, αἱ ὁποῖαι πληροῦσι τὸ ἀχανές διάστημα τοῦ Παντός, καὶ συνισῶσι τὴν ἐναρμόνιον σύνταξιν αὐτοῦ· ὅλα ὑπεβλήθησαν εἰς ὅσον ἐνδέχεται ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς, ὅλα ἐγνωρίσθησαν ἀσυγκρίτως τελειότερα παρ' ἄλλοτε, χάρις εἰς τοὺς ἀκαμάτους πόνους τῶν Νευτώνων, Λαυουασιέρων, Βαρκελίων, Ἀλλέρων, Κυβιέρων, Λαπλακίων, καὶ τῶν ἄλλων ἀληθῶς κατακτητῶν τῆς Φύσεως, κατακτητῶν πολλῶν διαφόρων παρὰ τοὺς ὑλετήρας ἐκείνους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οἵτινες φέρουσι τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον πανταχοῦ, ἀναστατοῦντες πόλεις, καὶ καταποντίζοντες τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑθνῶν.

Σιμὰ τῶν Φυσικῶν ὄχι ὀλιγώτερον καὶ αἱ Διανοητικαὶ ἐξιχνιάσεις ἐπροώδευσαν γιγαντιαίως. Ὁ ἄνθρωπος ἔγινε τοῦ ἀνθρώπου τὸ σπουδαιότερον ὑπέροτε ἐνασχόλημα. Τῆς ἐνοικούσης εἰς αὐτὸν αὐλοῦ οὐσίας αἱ σχέσεις πρὸς τὸ ὑλικόν της περιβάλλυμα, καὶ αἱ ἀντεπιδράσεις ἀμφοτέρων τόσον εἰς τὴν ὑγιᾶ, καθὼς καὶ εἰς τὴν νοσώδη κατάστασίν των, ἐπαρατηρήθησαν λεπτομερέζον. Τῆς ἀρχικῆς νομοθεσίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς συλλογιστικῆς δυνάμεως οἱ ὅροι ἐρμηνεύθησαν εὐσοχώτερον. Αἱ ἠθικαί, αἱ τῆς θρησκείας, αἱ τοῦ δικαίου, καὶ αἱ τῶν πολιτικῶν ὀργανισμῶν θεωρίαι προήχθησαν εἰς τὴν μεγίστην ἀκρίβειάν των. Ὁ Βάκων, ὁ Λώκιος, ὁ Οὕμιος, καὶ ὁ Βενθάμ εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ὁ Καρτέσιος, ὁ Κονδυλιὰκ, ὁ Βολταῖρος, καὶ ὁ Τρακῆς εἰς τὴν Γαλλίαν· ὁ Λεϊβνίτιος, ὁ Κάντ, ὁ Φίχτιος, καὶ ὁ Σχελίγγιος εἰς τὴν Γερμανίαν· ἰδοὺ οἱ μεγάλοι Ἕρωες, εἰς τῶν ὁποίων τὰς ὑψηλὰς μελέτας, καὶ τὰς εὐγενεῖς

προσπαθείας χρεωσούνται πρό πάντων αἱ νέαι περί τόν
 Διανοητικόν Κόσμον ἀνακαλύψεις.

Ἄλλ' ὅ, τι περιπλέον διακρίνει τοὺς νεωτέρους χρό-
 νους, καὶ ἐξαίρει τὸν νέον Πολιτισμὸν ὑπὲρ τὸν παλαιόν,
 εἶναι αἱ πρόοδοι τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τῶν ἔθνων
 διὰ τῆς πολυειδοῦς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας, καὶ
 τῆς πολλαπλασιάσεως τῶν ἀναγκαίων ἐκείνων καὶ εὐα-
 ρέσων πραγμάτων, τὰ ὅποια συνισῶσι τὸν πλοῦτον, καὶ
 καλῶς διανεμημένα ἐγγιῶνται τὴν γενικὴν εὐδαιμονίαν.
 Ἐπισήμη τις νέα, ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία, ταῦ-
 τα ἰδίως ὡς ἀντικείμενα τῶν ἐξετάσεών της προβαλομέ-
 νη ἀνυψώθη, ὅμοια μὲ σῆλην φωτεινὴν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν
 ἀνθρωπίνων Κοινωνιῶν, καὶ διὰ τῶν ἀκτίνων της διέ-
 κρινε τὰ πρότερον συμπεφυρμένα καὶ διαμαχόμενα αὐτῶν
 συμφέροντα. Ἀνεκτίμητος τῶντι εἶναι ἡ ἐπιρροή της
 εἰς πᾶν ὅ, τι ἀποβλέπει τὴν βελτίωσιν οὐ μόνον τῆς φυ-
 σικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρώ-
 πων· οὐδὲ ὑπάρχει τὴν σήμερον καμμία τάξις, εἰς τὴν
 ὁποίαν αὕτη εἴμπορεῖ νὰ λογισθῇ ἀνοίκειος ἢ περιττή·
 καὶ ἐὰν εἰς τινὰς φαίνεται ὠφελιμωτέρα παρὰ εἰς ἄλ-
 λους, εἰς πάντας μολοντοῦτο εἶν' ἐπίσης ἀναγκαία. Ὁ
 ἔμπορος διὰ νὰ μετέλθῃ συστηματικῶς καὶ μετ' ἐπιτυ-
 χίας τὸ ἔμπορίον του. Ὁ Διοικητὴς διὰ νὰ ἐκπληράσῃ
 ἀκριβῶς τὰ διοικητικά του χρέη. Ὁ Βουλευτὴς διὰ νὰ
 βουλευθῇ περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐμβριθῶς. Ὁ Λει-
 τουργὸς, καὶ μάλιστα ὁ τῆς Δημοσίου Οἰκονομίας, διὰ
 νὰ διευθύνῃ τὰς λειτουργικὰς του πράξεις ἐπιδεξίως·
 καὶ πᾶς ἄλλος τῶν εἰς τὴν διατήρησιν καὶ πρόδον τοῦ
 κοινωνικοῦ βίου συντελοῦντων βιομηχανικῶν ἀνθρώπων,
 διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν τείνει ὕρον· εὐσδόχως, τὰς

ἀρχὰς τῆς Οἰκονομίας πρέπει ἐξάπαντος τοῦ λοιποῦ νὰ γνωρίζη.

Τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, καὶ τοσαύτης τῆς ὠφελείας τῆς εἰς τοὺς καθεκάστους, εἰς τὰς πόλεις, εἰς τὴν ὀλοκληρίαν τῶν ἔθνων, δικαίως πάντῃ πρέπει νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμόν μας, ὅτι ἡ ἐπισημονικὴ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἔρευνα δὲν εἴλκυσε εἰς πολλῶν αἰώνων διάστημα τὴν περιέργειαν καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων! καὶ ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς δὲν συνηριθμήθη εὐθὺς ἀνεκάθεν εἰς τὴν σειρὰν τῶν πρώτων μαθημάτων τῆς ἀνατροφῆς! Εἰς τὴν ἀναξίαν παραμέλειαν αὐτῆς πολλαὶ περιστάσεις βέβαια συνετέλεσαν, κατεξοχὴν ὅμως ἡ νομιμοποιήσις τῆς οἰκιακῆς δουλείας εἰς τὸν ἀρχαῖον Κόσμον, καὶ τὸ σκότος τῆς περιόδου, ὅποτε κατὰ πρῶτον εἰσῆχθη τὸ σχέδιον τῆς ἀνατροφῆς εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς νέας Εὐρώπης *).

Οἱ πολῖται τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης ἐξευτελιζομένους ἑαυτοὺς ἐνθιμίζον τὸ ν' ἀσχολῶνται εἰς πράγματα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τῶν κατοίκων τῆς σημερινῆς Εὐρώπης τὰ κυριώτερα ἔργα. ὅθεν τὰ πλοῦτητων ἀντὶ νὰ εἶναι τῶν ἰδίων τῶν ἀσχολιῶν καὶ ἰδρώτων, ἦσαν μᾶλλον τῆς ἐργασίας τῶν δούλων καρποὶ, καὶ εἰσφορὰ τῶν δορυαλώτων λαῶν, εἰσπραγμέναι βιαίως. Εἰς τινὰς τῶν ἐλληνικῶν πόλεων ἀπηγορευμένον ἦτο τὸ νὰ ἐπιδίδωνται οἱ πολῖται εἰς ὅποιανδήποτε χειροτεχνικὴν καὶ ἐμπορικὴν βιομηχανίαν, ἥτις μολοντοῦτο συνιστᾶ μίαν τῶν ἀρχικωτέρων καὶ ἀφθονωτέρων πηγῶν τοῦ

*) M' Culloch's Principles of Political Economie. Σελ. 7—56.

Πλούτου. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Ῥώμην, παρ-
 ρόμοιαι μὲν ἀπαγορεύσεις δὲν ὑπῆρχον, μολοντοῦτο αἱ
 χειροτεχνικαὶ ἀσχολίαι ἐθεωροῦντο ἐν γένει ὡς ἀνάξιας
 τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, καὶ ἐκτελοῦντο ἐπομένως εἴτε
 παρὰ τῶν δούλων, εἴτε παρὰ τοῦ συρφετώδους ὄχλου.

Ὅχι δὲ μόνον τὸ πολὺ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ
 ἐνδοξότεροι Συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος εἶχον πολλὰ
 ἀτελεῖς καὶ περιορισμένους ἰδέας περὶ τοῦ κυριωτέρου ἀν-
 τικείμενου τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, τούτέστι περὶ τοῦ
 ἐθνικοῦ πλούτου, καὶ περὶ τῆς κοινῆς εὐτυχίας. Ὁ
 Ξενοφῶν εἰς τὴν Οἰκονομικὴν του δὲν περιέχει πλὴν πα-
 ρατηρήσεις τινὰς καὶ παραγγελίας, ὁρθὰς μὲν κατὰ τὸ
 πλεῖστον μέρος*), ἀποβλεπούσας ὅμως ὅπως διόλου
 τὴν Ἰδιωτικὴν Οἰκονομίαν. Ὁ Πλάτων δὲν θεωρεῖ οὐ-
 δ' αὐτὸς τὴν Οἰκονομίαν πλὴν καθ' ὅσας ὁ ἄνθρωπος δύ-
 ναται νὰ ἔχη σχέσεις πρὸς τὴν ἰδανικὴν του ἐντελῆ Πο-
 λιτείαν, τῆς ὁποίας τὴν καθέδραν θέτει εἰς μεσογίους
 τόπους, διὰ νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ ἔχη κάμμιαν ἐμπορικὴν

*) Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων ἀξία σημειώσεως εἶναι
 ἡ ἐξῆς παρατήρησις του περὶ τῆς ἐκ τῆς ἐπιμελοῦς καὶ
 ὄρισμένης ἐργασίας τῶν καθ' ἑκάστην πολιτῶν προεργωμέ-
 νης ὠφελείας. « Ὁμολογῶ δὲ μεμεληκέναι μοι, οἵτινες
 ἕκαστα ἐπισημονικώτατοι εἶσι τῶν ἐν τῇ πόλει· καταμα-
 θὼν γὰρ ποτε ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων τοὺς μὲν πάνυ ἀ-
 πόρους ὄντας, τοὺς δὲ πάνυ πλουσίους, ἀπεθαύμασα,
 καὶ ἔδοξέ μοι ἀξίαν εἶναι ἐπισκέψεως ὅ, τι εἴη τοῦτο, καὶ
 εὖρον ἐπισκοπῶν πάνυ αἰκείως ταῦτα γενόμενα· τοὺς μὲν
 γὰρ εἰκὴ ταῦτα πράττοντας ζημιουμένους εὖρον, τοὺς
 δὲ γνώμῃ συντεταμένῃ ἐπιμελουμένους, καὶ θάττον καὶ
 ῥᾶρον καὶ κερδαλεώτερον κατέγγων πράττοντας » (Οἰκο-
 νομικ. Ηεφ. Β')

ἐπιμιξίαν μὲ ξένους λαούς *). Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, ὁ μέγιστος οὗτος τῆς ἀρχαιότητος καὶ ὅλων τῶν αἰώνων Νοῦς, μολονῶτι διακρίνει εἰς τὰ Πολιτικά του δύο εἶδη πλούτου, τὸν φυσικὸν καὶ τὸν χρηματικὸν**), κωλυόμενος ὅμως ἀπὸ τὰς περὶ τῆς οἰκιακῆς δουλείας προλήψεις τῆς ἐποχῆς του δὲν δίδει καμμίαν καθαρὰν καὶ ὀλοσχερῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἐθνικοῦ πλοίου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀφθονος παραγωγὴ ὑποδέχεται ἐξανάγκη τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν. Τελοσπάντων ὁ Κικέρων, τῶν Ῥωμαίων ὁ ἐνδοξότερος φιλόσοφος, μιμητῆς ἄλλως τῶν Ἑλλήνων καθ' ὅλα,

*) Καθὼς εἰς τὸν Οἰκονομικὸν τοῦ Ξενοφῶντος, οὕτω καὶ εἰς τοῦ Πλάτωνος τὴν Πολιτείαν ἀπαντῶνται ἐν μέρει ἀξιόλογοι Οἰκονομικαὶ παραγγελίαι· τοιοῦτη δὲ μάλα εἶναι ἡ ἀφορῶσα τὴν διαίρεσιν τῆς ἐργασίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἠθέλην εἰπεῖ τις, ὅτι ὁ Ἀδάμ Σμῖθ ἔλαβε τὴν πρώτην νύξιν. « Ἀλλ' ἀνάγκη (λέγει) τὸν πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἀκολουθεῖν, μὴ ἐν παρέργου μέρει· ἐκ δὲ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίνεται, καὶ κάλλιστον καὶ ῥᾶον, ὅταν εἷς ἐν, ἢ κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν ἄγων, πράττῃ. » (Περὶ Πολιτ. Διάλογ. Β')

**) « Ἐν μὲν οὖν εἶδος Κτητικῆς κατὰ φύσιν τῆς Οἰκονομικῆς μέρος ἐστὶ, ὃ δεῖ ἢτοι ὑπάρχειν, ἢτοι πορίζειν αὐτὴν, ὅπως ὑπάρχη, ὣν ἐστὶ θησαυρὸς χρημάτων πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων, καὶ χρησίμων εἰς κοινωνίαν πόλεως, ἢ οἰκίας, καὶ ἔοικεν ὃ γ' ἀληθινὸς πλοῦτος ἐκ τούτων εἶναι. — Ἐστὶ δὲ γένος ἄλλο Κτητικῆς, ἢ Χρηματιστικῆς, δι' ἣν οὐδὲν δοκεῖ πέρας εἶναι πλοῦτου καὶ κτήσεως, ἣν ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῇ ῥηθείᾳ πολλοὶ νομίζουσι διὰ τὴν γεινῶσιν· ἐστὶ δὲ οὔτε ἡ αὐτὴ τῇ εἰρημένῃ, οὔτε πῶρρον ἐκείνης· ἐστὶ δὲ ἢ μὲν φύσει, ἢ δὲ οὐ φύσει αὐτῶν, ἀλλὰ δι' ἐμπειρίας τινὸς καὶ τέχνης γίνεται μᾶλλον (Πολιτικ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Ε'.)

δὲν διστάζει νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι δὲν ἔχουσι τι αξιόλογον· ὅτι τὸ ἐμπόριον γινόμενον με μικρὰ μῆσα φέρει εἰς αἰσχροκέρδειαν, καὶ τότε μόνον εἰμπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀρκετὰ καταφρονητὸν, ὅταν εἶναι πολλὰ ἐκτεταμένον *).

Ἡ Γεωργία μόνον ἀπελάμβανε πλειότερον σέβας εἰς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, οὐδ' ἦσαν κατὰ ταύτην τὰ ἀρχαῖα ἔθνη κατώτερα τῶν νεωτέρων ὡς ἔγγιστα, ὅσον ἦσαν κατὰ τὰς ἄλλας βιομηχανικὰς τέχνας, πλὴν τῆς Γλυπτικῆς· καὶ ἐπειδὴ τῆς Γεωργίας τὰ προϊόντα συνετέλουν τὰ μάλιστα εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐντεῦθεν μεταξὺ αὐτῶν εὕρισκοντο πολλὰ πλειότεροι ἄνεργοι, παρὰ μεταξὺ τῶν νεωτέρων Κοινωνιῶν. « Ὅσοι εἶχον ὀλίγας, ἢ δὲν εἶχον παντάπασι γαίας (λέγει ὁ Σαῖ **) δὲν ἐδύναντο νὰ ζῶσιν ἐκ τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν κεφαλαίων, τῶν ὁποίων ἐσπάνιζον, καὶ μὴ καταδεχόμενοι νὰ μετέρχωνται πλη-

*) Sordidi enim putandi, qui mercantur à mercatoribus quod statim vendant, nihil enim proficiant, nisi admodum mentiantur! Opifices que omnes in sordida arte versantur, nec enim quidquam ingenuum potest habere officina. Mercatura autem si tenuis est, sordida putanda est; sin autem magna et copiosa, multa undique apportans, multisque sine vanitate impertiens, non est admodum vituperanda. (De Officiis Libr. I. Sect. 42.)

***) Traité d'Économie Politique. Tom. II. pag. 296 — 300.

σίον τῶν συμπολιτῶν των ἔργα βαναυσικά, τὰ ὅποια παρ-
 ρεδίδοντο εἰς τοὺς δούλους, ἔζην ἐκ δανείων, τὰ ὅ-
 ποια ἐδυσκολεύοντο νὰ ἐξοφλήσωσιν, ἢ ἔθεν ἐζήτουσιν πάν-
 τοτε τὸν ἀναδασμὸν τῶν ὑπαρχόντων· διὰ νὰ τοὺς ἢ
 συχάζωσι δέ, ἢ νὰ τοὺς ἀπασχολῶσιν οἱ πλουσιώτεροι,
 ὅσοι ἐφροῦντο νὰ χάσωσιν, ἐὰν ὁ ἀναδασμὸς ἐβάλλετο
 εἰς ἐνέργειαν, ἠναγκάζοντο νὰ τοὺς ὀδηγῶσιν εἰς τὸν
 πόλεμον συνεχῶς, καὶ ἐπιστρέφοντες οἴκαδε, νὰ τοὺς
 διατηρῶσιν ἢ διὰ τῶν λαφύρων, τὰ ὅποια ἤρπαζον ἀ-
 πὸ τὸν ἐχθρὸν, ἢ δι' οἰκείων ἐξόδων· ἐντεῦθεν δὲ αἱ
 πολιτικαὶ παραχαί, οἱ ἀδιάκοποι πόλεμοι, τῶν ψήφων
 ἢ κατὰχρησις· ἐντεῦθεν αὐταὶ αἱ πολυάριθμοι ὀπλοφο-
 ραὶ τοῦ Μαρτίου, τοῦ Σύλλα, τοῦ Πομπηίου, τοῦ Ἰου-
 λίου Καίσαρος, τοῦ Ἀντωνίου, καὶ Ὀκταβίου· ἕως ὅ-
 του ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς ὀλόκληρος ἐσχημάτισε τὴν αὐτὴν
 ἐνὸς Καλλιγούλου, ἐνὸς Ἡλιογαβέλου, καὶ παρομοίων
 ἄλλων ἀνθρωπομόρφων τεράτων, ἠναγκασμένων νὰ τρέ-
 φωσιν αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν καταπιέζωσιν. Εἰς τοιαύτην
 τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἡ Κοινωνία δὲν ἐδύνατο ἀ-
 ναμφιβύλως νὰ διατηρηθῆ ἐπὶ πολὺ. Ἡ Ῥώμη ἔπρεπε
 τελοσπάντων νὰ πέσῃ ἔμπροσθεν τῶν Γότθων καὶ τῶν
 Βενδάλων, καὶ ὁμοῦ μ' αὐτὴν νὰ σεισθῶσι τοῦ Πα-
 λαιοῦ Κόσμου τὰ θεμέλια.»

Ὅταν δὲ καταρχὰς τῶν Νέων Χρόνων ἐσυστήθησαν
 τὰ Πανεπιστήμια εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, ὁ Κλήρος
 μόνος εὐρέθη νὰ εἶναι τῶν τότε γνώσεων ὁ ἀπόλυτος κά-
 τοχος· ἔθεν τὰ φρονήματα καὶ αἱ δοξασίαι του ἔπρεπε
 φυσικὰ νὰ ἔχωσι μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τῆς ἀνατροφῆς
 τὴν μέσα, τῆς ὁποίας εἶχε τὴν διεύθυνσιν. Ἡ Γραμμα-
 τικὴ, ἢ Ῥητορικὴ, ἢ Λογικὴ, καὶ ἡ Σχολαστικὴ Θεο-

λογία, ἀπετέλουν ὅλον τὸν κύκλον τῆς σπουδῆς· ἡ ἀπὸ καθέδρας ἐριμνεία τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔμπορίου, καὶ τῶν μέσων, δι' ὧν ἡ βιομηχανία ἐδύνατο νὰ καταστηθῇ παραγωγικῆ, ἐθεωρεῖτο περιττὴ ἐπίσης, καὶ ἐξευτελίζουσα τῆς ἐπιστήμης τὴν ἀξιοπρέπειαν· αἱ παλαιαὶ προλήψεις κατὰ τοῦ ἔμπορίου καὶ τῶν χειροτεχνιῶν ἐφύλαξαν ἱκανὴν ἰσχύον καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν Μεσαιῶνα· οὐδ' εἶχε κανεὶς σαφεῖς ἰδέας περὶ τῶν ἀληθῶν πηγῶν τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, καὶ περὶ τῶν ὄρων τῆς κοινῆς εὐτυχίας. Ἡ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἐπιμιξία, πολλὰ περιορισμένη, διετηρεῖτο μᾶλλον διὰ ληστρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ πειρατικῶν ἐκστρατειῶν χάριν ἀρπαγῆς, παρὰ διὰ μέσου τῆς ἐμπορίας, μόνης ἱκανῆς νὰ ἐκπληρῶνῃ τὰς πραγματικὰς καὶ ἀμοιβαίας χρείας.

Εἰς τὸ σκοτεινὸν τοῦτο διάστημα τῆς Τιμαριωτικῆς Βαρβαρότητος ὡς τυχαῖα πυρὰ παρουσιάζονται τῶντι μικραὶ τινες ἐλεύθεραι πόλεις τῆς Γερμανίας, Ὁλλανδίας, καὶ Ἰταλίας. Ἡ βιομηχανία, μίᾳ φρόνιμος διοικήσις, καὶ ἡ πρὸς τὰ γράμματα κλίσις ὑψώσαν ταύτας εἰς βαθμὸν εὐτυχίας ἐπίσημον. κατεχοχὴν δὲ ἡ Βενετία καὶ ἡ Γένουα διεκρίθησαν καὶ ὡς δυνάμεις κραταίαι διὰ τῆς Ναυτιλίας.

Τολμηραὶ καὶ μεγαλεπήβολοι ἐπιχειρήσεις συνοδεύουσαι τοῦ Μεσαιῶνος τὰ τέλη προσηγγεῖλαν τὴν ὑπὸ αἰσίουσ ὀλιωνοὺς ἔναρξιν τῶν νεωτέρων χρόνων. Τοῦ Δυτικοῦ Ἡμισφαιρίου ἡ ἀνακάλυψις, καὶ ὁ περίπλους τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου ἔδωκαν πάντῃ ἀλλοίαν ὄψιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ Κόσμου, πάντῃ ἄλλην τάσιν καὶ διεύθυνσιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἔμπόριον· κατὰ τὴν αὐτὴν ὅμως ἐποχὴν ἐσχηματίζοντο μεγάλα ἀντίζηλοι Μοναρχαί, οἷον

ἡ τοῦ Καρόλου Ε'. ἡ τοῦ Φραγκίσκου Α'. καὶ ἡ Ἑρβρίκου Η'. ἔχουσι πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν καταδίωξιν τῆς ἐλευθερίας, τῶν μικρῶν καὶ ἐμπορικῶν πόλεων τὴν καταστροφὴν, καὶ τὴν καταβρόχθισιν τοῦ Πλούτου, ὅσον ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα εἰμὸν πόρεσαν νὰ παράξωσιν.

Ἐν τούτῳ ἡ κίνησις, τὴν ὑποίαν ἔλαβε τὸ ἐμπόριον ἀπὸ τὰς εἰρημέναις πόλεις, καὶ ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὰς νέας ἀνακαλύψεις, ἐπροκάλεσε καὶ τὰ πρῶτα συγγραφικὰ δοκίμια περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος τῶν ἔθνων. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐμπορικώτεραι πόλεις ἦσαν καὶ αἱ πλουσιώτεραι, τουτέστι, κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν, αἱ ἔχουσι πλειότερον χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐντεῦθεν τὸ ἐμπόριον, καὶ μάλιστα τὸ ἐξωτερικόν, ἐθεωρήθη ἐξαρχῆς ὡς ἡμόνη πηγὴ τοῦ εἰς τὰ πολῦτιμα ταῦτα μέταλλα συνισαμένου πλούτου. ἐντεῦθεν καὶ τὸ Ἐμποροκρατικὸν Σύστημα, σκοπὸν κύριον ἔχον ἀφ' ἑνὸς μέρους τῶν χρημάτων τὴν ἐξώθεν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλητέραν προμήθευσιν καὶ εἰσγωγὴν εἰς πᾶσιν ἐπικράτειαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς των, ἔγινε τῶν πρώτων Συγγραφέων τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἡ πρώτη θεμελιώδης δόξα. οἱ ἀλλόκοτοι κανονισμοὶ, αἱ συντεχνίαι, τὰ μονοπώλια, τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον, αἱ ζηλοφρονίαι, καὶ τῶν ἔθνων αἱ ἀμοιβαῖαι καταδρομαὶ, ὅλα ἦσαν ὑπαγορεύσεις καὶ καρποὶ ὀλέθριοι τοῦ μονομερῆς τούτου συστήματος, τῆς ἀκμῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ ὁποίου ὡς λαμπρότερα ἐποχὴ θεωρεῖται ἡ τοῦ Κολβέρτου, ὑπουργοῦ τοῦ Ἰδ'. Λουδοβίκου, Βασιλέως τῆς Γαλλίας*)

*) Ὁ Μελὼν καὶ Φορβοναὶ εἰς Γαλλίαν· ὁ Γενοβέσπερ εἰς Ἰταλίαν· ὁ Μοῦν, Ἰωσίας Χίλδερ, ὁ Δεβενάντ.

α Δὲν εἶναι καμία ὑπερβολή, λέγει τις τῶν νεωτέρων Συγγραφέων *), εἰάν εἴπωμεν ὅτι ὀλίγα πολιτικὰ σφάλματα ἐπροξένησαν πλειοτέραν δυστυχίαν εἰς τὴν ἀνθρώπινην παρὰ τὸ ἐμποροκρατικὸν σύστημα· ὠπλισμένον μὲ δύναμιν, ἐπρόσβαζε καὶ ἀπηγόρευεν ὅπου ἔπρεπε μόνον νὰ πρῆσται. ἡ κανονιστικὴ μανία τοῦ ἐβασάνισε μυριοτρόπως τὴν βιομηχανίαν διὰ νὰ τὴν παρατρέψῃ ἀπὸ τὸν φυσικὸν τῆς δρόμον. ἔκαμεν ἕκαστον ἔθνος νὰ θεωρῆ τῶν γειτόνων τοῦ τὴν εὐδαιμονίαν ὡς ἀσυμβίβασον μὲ τὴν ἰδικὴν του, καὶ ἐμπνεῦσαν εἰς ὅλα τὴν ἀμοιβαίαν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ βλάπτωνται καὶ πτωχεύωνται μετ' ἀλλήλων ἔφερον εἰς τὸ μέσον τὸ πνεῦμα τῆς ἐμπορικῆς ἀντιζηλίας, ἣ τις ὑπῆρξεν ἢ προσεχῆς ἢ πύρρῳ αἰτία τῶν πλειοτέρων νέων φονικῶν σκηνῶν. Τοῦ σύστημα τοῦτο πρὸς κίνησε πολλὰς Ἐυρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις νὰ καταφύγωσιν εἰς ὅλα τῆς βίας καὶ δουλιότητος τὰ μέσα διὰ νὰ ἀποσπάσωσιν ἐμπυρικὰς συνθήκας, πραγματικῶς πολλὰ ὀλίγον ὠφελίμους εἰς αὐτάς, ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν ἢ ἄγνοιαν τῶν ἄλλων· τοῦτο ἐσύστησεν ἀποικίας, διὰ νὰ εἰμπορῆ ἢ μητροπόλεις τῶν νὰ χάριρ τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐμπορίου τῶν, καὶ νὰ τὰς ἀναγκάζῃ νὰ προσρέχωσιν ἀπολύτως εἰς τὰς ἀγοράς τῆς· ἐν συντόμῳ, τὸ σύστημα τοῦτο ἐβράδυνε τὴν πρόοδον τῆς ἐθνικῆς εὐτυχίας, κατέκλυσε πανταχοῦ τὴν

καὶ ὁ Ἰάκωβος Στουάρτος εἰς Ἀγγλίαν, εἶναι οἱ ἐπισυμότεροι Συγγραφεῖς, οἵτινες ἐπρέσβευσαν καὶ ὑπερασπίσθησαν, ὁ μὲν μὲ πλειοτέρας, ὁ δὲ μὲ ὀλιγωτέρας ἐξαιρέσεις, τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμποροκρατικοῦ συστήματος.

*) Storch Cours d'Économ. Polit. Tom. I. pag. 122.

γῆν με αἵματι, ἐγύμνωσεν ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ ἠφάνισεν
 τινὰ ἐξ ἐκείνων τῶν μερῶν, τῶν ὁποίων τὴν δύναμιν
 καὶ τὰ πλοῦτη ἐπαγγέλλετο νὰ φέρῃ εἰς τὸν ἔσχατον
 κολοφῶνα.»

Ἄγγλοι Συγγραφεῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ'. αἰῶ-
 νος ἤρχισαν νὰ δεικνύωσι τὰς σαθὰς καὶ ἐπιβλαβεῖς
 βάσεις τοῦ ἐμποροκρατικοῦ συστήματος· ἀλλ' ὅ, τι οὗτοι
 παρέλιπον, τοῦτο Γάλλος τις φιλόσοφος, ὁ περίφημος
 Κουεναῖος, Ἰατρός τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ'. ἔφερεν εἰς ἔκ-
 βασιν· εἰς αὐτὸν δὲ βέβαια χρεουεῖται ἡ δόξα, ὅτι πρῶ-
 τος ἐπεχείρησε νὰ ἐρευνᾷ ἐπιστημονικῶς τὰς πηγὰς τοῦ
 πλοῦτου, καὶ πρῶτος ἐπομένως ἐσποῦδασε νὰ καταβάλ-
 ῃ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας·
 ἀφοῦ δὲ διὰ τῶν βαθέων ἐξετάσεών του εὔρεν, ὅτι ἡ ἀ-
 πὸ τοὺς Κανονισμοὺς τοῦ Κολβέρτου δοθεῖσα προτίμησις
 εἰς τὴν χειροτεχνικὴν καὶ ἐμπορικὴν βιομηχανίαν ὡς πρὸς
 τοὺς μετερχομένους τὴν Γεωργίαν ἦτο τὸ μεγαλύτερον
 πρόσκομμα τῶν γεωργικῶν προῦδων εἰς τὴν Γαλλίαν,
 δὲν ἠρκέσθη μόνον νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἐκ ταύτης, τῆς προτι-
 μήσεως προερχομένην ἀδικίαν καὶ τὰς φθοροποιὰς συνε-
 πείας της, ἀλλ' ἐπροσπάθησε ν' ἀναδείξῃ τὴν Γεωργίαν
 ἀνωτέραν τῶν χειροτεχνειῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου, καὶ
 τὸ μόνον συντελεστικὴν εἰς αὕξησιν τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου
 εἶδος τῆς βιομηχανίας· ὅθεν τὸ προερχόμενον ἐκ τού-
 του καθαρὸν προῖόν ἐθεώρησεν ὡς κυρίαν πηγὴν τῶν δη-
 μοσίων προσόδων, καὶ ἐπρόβαλεν ἀκολούθως ὡς ἀξίωμα,
 ὅτι ἡ πόλις δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλλῃ φόρον ἄλλον παρὰ
 τὸν κτηματικόν, ἤτοι τὸν ἐπὶ τοῦ καθαροῦ προῖόν-
 τος τῶν γαιῶν. Ὅλα δὲ τὰ συνισῶντα ἔθνος τι μέλη
 ἀνήγαγεν εἰς δύο τάξεις, τὴν Γόνιμον καὶ Ἄγονον.

συγκαταριθμήσας· εἰς μὲν τὴν πρώτην τοὺς κτηματι-
κοὺς, τοὺς μισθωτὰς γαιῶν, τοὺς ἀλιεῖς, ποιμένας,
μεταλλευτὰς, καὶ ἐγγένει τοὺς παραγωγοὺς φυσικῶν
προϊόντων· εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοὺς ἐμπόρους, χει-
ροτέχνας, τεχνίτας, λογίους, δημοσίους ὑπουργοὺς,
ὕπηρετας καὶ μισθάρνας. Μολονότι δὲ ὁ Κουεναῖος ἔ-
διδε τὴν προτίμησιν εἰς τὴν γεωργίαν ὡς πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα
εἶδη τῆς βιομηχανίας, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ σύστημά του
ἦτον ὄχι ὀλιγώτερον παρὰ τὸ ἐμποροκρατικὸν μονομερές,
μολοντούτο δὲν ἐζήτει καμμίαν ὑπὲρ αὐτῆς ἀπόλυτον
προσασίαν, πεπεισμένος ὅτι τῶν γεωργῶν καὶ ὄλων τῶν
ἄλλων ἐπαγγελμάτων τὰ συμφέροντα δὲν ἐδύναντο νὰ
προοδεύσωσιν εἰμὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς τελείας τοῦ συ-
ναγωνισμοῦ ἐλευθερίας, καὶ τῆς καταργήσεως τῶν κανο-
νισμῶν, τῶν τελωνίων, καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων κωλυμά-
των, ὅσα εἰς τὴν παραγωγὴν προβάλλονται. Ἐνευῖθεν
δὲ τὸ περίφημον ἐκεῖνο καὶ πάσης συστάσεως ἀξίον ἀξίωμα
του. « Ἄφες τοὺς ἀνθρώπους νὰ μετέρχωνται ὁ
ποῖαν θέλουν βιομηχανίαν, καὶ ὅπου θέλουν
νὰ μετακομίζουσιν ἀνεμποδίστως τὰ ἐμπορεύ-
ματά των (laissez faire et laesez passer.) »

Οἱ φίλοι καὶ μαθηταὶ τοῦ Κουεναίου*), προσηλωμέ-
νοι μὲ ζῆλον εἰς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν τὰς θεωρίας, τὴς ὁ-
ποίας ἔσπευδον ἐνθουσιωδῶς νὰ διαδώσωσι πανταχοῦ,
ἔδειχθησαν μεροληπταὶ μᾶλλον, παρὰ τῆς ἀληθείας

*) Εἰς τὸν χορὸν τούτων ἀνήκουσιν ὁ Μιραβῶ, ὁ Μερ-
σιέρος, ὁ Δουπόντιος, ὁ Παραυῖος, ὁ Τουργότος, καὶ
πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἄνδρες εἰς Γαλλίαν, Ἰταλίαν,
καὶ Γερμανίαν.

αύστηροί εξέτασαί. ὅθεν ἐνομίσθησαν ὅτι συσταίνουσαι αἵρεσιν τινά, ἧτις φέρει τὸνομα τῶν Φυσιοκρατῶν ἢ Οἰκονομολόγων.

Τῶν Οἰκονομολόγων τούτων αἱ Θεωρίαι, ἢ εἰς Συγγράμματα ἰδιαίτερα, ἢ εἰς Μينوγραφίας, ἢ εἰς ἄρθρα τῆς μεγάλης Γαλλικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας ἐμπέριεχομεναι, καί τοι ἐπισφαλεῖς εἰς πολλὰ, ἀνέτρεψαν ὅμως ἱκανὰ παλαιὰς προλήψεις, καὶ συνεισέφερον τὰ μέγιστα εἰς τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιστήμης τὸν προβοδασμὸν. ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ ἐκ Σκωτίας Ἀδάμ Σμιθ τὴν ἀφορμὴν λαβῶν ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων μὲ βῆμα σαθερώτερον, καὶ ἐξέθεσεν εἰς φῶς ἐν ἔτει 1776 τὸ ἀθάνατον Σύγγραμμά του περὶ Πλούτου τῶν Ἑθνῶν (Wealth of Nations). Ἐναντίον δὲ τῆς δόξης τῶν Γάλλων Οἰκονομολόγων ὁ Σμιθ ὑπέθεσεν, ὅτι μόνη ἡ ἀνθρωπίνη Ἔργασία συνιστᾷ τοῦ Πλούτου τὴν πηγὴν, καὶ ἀποδείξας, ὅτι αὕτη εἶναι τελεσφόρος ἐπίσης εἴτε εἰς τὰ χειροτεχνεῖα καὶ τὸ ἐμπόριον, εἴτε εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἐφαρμόζεται, ὑπέδειξεν ὁμοῦ καὶ τὰ διάφορα μέσα, δι' ὧν εἴμπορεῖ νὰ γενῆ ὅσον τὸ δυνατόν τελεσφορωτέρα, καὶ ἔδωκε μίαν ἀξιοθαύμαστον ἀνάλυσιν τῆς εἰς τὰς δυνάμεις αὐτῆς προσγινομένης τερασίου προσθήκης διὰ τῆς διαιρέσεώς της μεταξὺ διαφόρων ἀτόμων *), καὶ διὰ τῆς χρήσεως πλούτου συσσωρευμένου, ἧτοι κεφαλαίων εἰς τὰς διαφόρους ἐργολαβίας.

*) Τῆς Ἔργασίας ἀποτέλεσμα. λέγει ρητῶς ὁ Σμιθ, εἶναι ὁ μέγας πολλαπλασιασμὸς τῶν παντοδαπῶν προϊόντων· ὅθεν εἰς πᾶσαν καλῶς κυβερνωμένην Κοινωνίαν γενν

Τὴν δόξαν τοῦ Σμιθ ὅτι ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ τὴν μόνον ἀδίκην τοῦ ἔθνικοῦ πλοῦτου πηγὴν ἀκολουθοῦσιν ὅλοι σχεδὸν οἱ νεώτεροι Ἀγγλοὶ Συγγραφεῖς, ἐν ᾧ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ σιμὰ ταύτης δέχονται ὡς πηγὴν ἰδιαιτέραν καὶ τὴν Φύσιν, ἀλλ' εἰς τὴν παρούσαν συ-

νᾶται ἡ γενικὴ εὐπορία, ἥτις ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰς κατωτέρας αὐτὰς τάξεις. « It is the great multiplication of the productions of all the different arts, in consequence of the division, of labour, which occasions in a well governed Society that universal opulence, which extends itself to the lowest ranks of the people. » (Smith, Wealth of Nations. Book I. Chap. 1.) Μολονότε δὲ ὁ ἀπαγγέλλας τὴν ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς ἐργασίας ὠφέλειαν δὲν εἶναι μόνος ὁ Σμιθ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Πλάτων, ὡς ἴδομεν προηγουμένως, καὶ ἄλλοι νεώτεροι συγγραφεῖς, οἷον μάλιστα ὁ Διδερότος καὶ ὁ Βεκκαρίας, ἐξέφρασαν τὴν αὐτὴν γνώμην, μολοντοῦτο πρῶτος ὁ ἐκ Σκωτίας φιλόσοφος ἐξέθεσε λεπτομερῶς, καὶ ἔδειξε τὰς πραγματικὰς ἐφαρμογὰς τῆς. Πᾶσα δὲ ἀλήθεια δὲν χρεωσέεται τόσον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε τὴν προταναγγείλει, ὅσον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε τὴν ἐξακοιβῶσει, καὶ παραστήσει τὰς ὠφελίμους χρήσεις τῆς Ὁ Φιλόλαος Κροτωνιταῆς καὶ ἄλλοι Πυθαγορικοὶ πολλοὺς αἰῶνας πρότερον εἶπον, ὅτι ἡ Γῆ κεινέται περὶ τὸν Ἥλιον, εἰς τοὺς ἀκριβεῖς μολοντοῦτο ὑπολογισμοὺς τοῦ Κοπερνίκου καὶ Κεπλέρου ἀπονέμεται ἡ θεωρία τοῦ νέου Πλανητικοῦ Συστήματος, τὸ ὁποῖον ὑποθέτει κέντρον τὸν Ἥλιον, καὶ περὶ τοῦτον κινουμένην τὴν Γῆν ὁμοῦ μὲν τοὺς λοιποὺς ἄλλους Πλανήτας κατὰ τὴν ὑπόαυ ἐκ φύσεως ἔτυχον θέσει.

νοητικὴν ἔχουσιν δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται μῆτε τῶν θεο-
 τέρων τοὺς ἰσχυροὺς λόγους νὰ ἐπιφέρωμεν περὶ τῆς δι-
 κῆς τοῦ πλοῦτου πηγῆς, μῆτε τῶν πρώτων καὶ μάστι-
 γου ἀρχηγῶν τῶν νὰ ἀνασκευάσωμεν τὴν σφαλερὰν δό-
 ξαν τόσον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὅσον καὶ πε-
 ρὶ πολλῶν ἄλλων προσέτι, τὰ ὅποια ὁ ἀναγνώστης θέ-
 λει παρατηρήσει ἐκτιθέμενα καὶ ἐξελεγχόμενα εἰς τὸ ἀνά-
 χειρας Σύγγραμμα. Μ' ὅλας ὅμως τὰς παρὰ πάντων
 ὡμολογημένας ἐλλείψεις τοῦ Σμίθ, αὐτὸν δικαίως ἀνα-
 γνωρίζουσι τὴν σήμερον ὅλοι ὡς ἀληθῆ θεμελιωτὴν τοῦ
 νέου συστήματος τῆς ἐπισήμης τοῦ πλοῦτου. Τὸ Σύγγραμ-
 μά του, πολὺ μακρὰν τοῦ νὰ εἶναι τέλειον κατὰ πάντα,
 καὶ μεθοδικῶς διατεταγμένον, περιέχει πολὺ πλειοτέ-
 ρας ἀληθείας παρ' ὅσας πᾶς ἄλλος Συγγραφεὺς ἔδω-
 κε πρὸ αὐτοῦ. κατ' ὅλας δὲ τὰς ὕψεις θεωρούμενον συν-
 θισίφερε μεγάλως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομικῆς
 ἐπισήμης, καὶ ἔτι πλέον εἰς τὴν ῥύθμισιν τῆς πολιτικῆς
 διευγωγῆς τῶν ἔθνων, ὅθεν καὶ πρέπει νὰ λάβῃ τὴν πρῶ-
 τὴν τάξιν μεταξὺ ἐκείνων, τὰ ὅποια συνήρῃσαν νὰ ἐ-
 λευθερώσουν ἀπὸ προλήψεως, νὰ φωτίσουν καὶ νὰ πλου-
 τίσουν τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σμίθ, μέχρι τῆς σήμερον πολ-
 λαὶ καὶ ἀξιόλογοι πραγματεῖαι περὶ Πολιτικῆς Οἰκονο-
 μίας ἐφάνησαν εἰς ὅλα τοῦ φωτισμένου Κόσμου τὰ μέρ-
 η, καὶ ἐξέτειναν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τῆς ἐπισήμης
 τὰ ὄρια. Οἱ ἀκούραστοι καλλιεργηταί της, γενόμενοι ἔν-
 δοξοι εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὡς οἱ μέ-
 γιστοι αὐτοῦ εὐεργέται, ἀπέδειξαν ὄχι ὀλιγώτερον ἔνδοξον
 καὶ τὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐγεννήθησαν ἔθνη. Καὶ
 γὰρ δικαίως ἡ Ἀγγλία διὰ τὸν Ρικάρδον της, Μίλλτον

Μάλλον, Μακουλλων, και τσους άλλους. Ένιβρνε-
 τα επίσης ή Γαλλία ως γεννήτειρα του Γαρνιέρου, του
 Τρακή, του Γανάλ, και εξαίρέτως του αδανάτου Σαϊ,
 του ευφραδεςέρου και ωφελιμωτέρου μεταξυ όλων των
 νεωτέρων Οικονομολόγων. Συναμιλλάται με τα ειρημί-
 να κράτη και ή Γερμανία επιδεικνύουσα τον Σόδεν
 της, τον Ίακώβην, τον Σαρτόριον, τον Λότσιον, τον
 Ράϋον, τον Ποιλίτιον. Έχει τελοςπάντων και ή Έλ-
 βετία τον Σισμόνδον της. Έχουν και τάλλα μέρη τους
 ιδίους των κατά το μάλλον και ήττον επισήμους Συγ-
 γραφείς. Η Έλλάς, ή δυσυχής Έλλάς μόνον, μολοντί
 άλλοτε έστω των φώτων, δέν έδουήθη εκ της δεινής
 θέσεως, όπου ή βάσκανος τύχη την είχεν αιώνας ολοκλή-
 ρου έρριμμένην, να επιδειχθῆ εις το λαμπρόν σάδιον
 της επισήμης του πλούτου. Αλλά ήδη γεννημένη αυ-
 τόνομος, και συγκαταταχθεΐσα εις της μεγάλης Ευρω-
 παϊκής Οικογενείας τον χορόν, δέν θέλει ίσως βραδύνει
 υπό Κυβέρνησιν προσατεύουσαν και βραβεύουσαν τα κα-
 λά, να καταφθάση τα λοιπά Έθνη τίσον εις τας οι-
 κονομικάς, όσον και εις τας λοιπας επισήμας, των ο-
 πείων αι πρώται ζωογόνοι ακτίνες εξ αυτής εις εκείνα
 ανέκαθεν μετεδόθησαν. Λαμπραι προγονικων άρετων ά-
 ναμνήσεις, γόνιμος φύσις, της υπερτάτης έξουσίας ευερ-
 γητική προσασία, όλα προαναγγέλλουσι και έγγουώνται
 την πλησίαν της ευτοχοϋς εκείνης εποχής, καθ' ήν
 Έλληνες, εις της παιδείας την ύψηλήν άθλοθεσίαν άλλ-
 λοι έσεμμένοι Όλυμπιονίκαι, θέλουν δυνηθῆ να παρου-
 σιασθώσιν άφ' έαυτων οδηγοί εις την ανατροφήν της Έλ-
 ληνικής Νεολαίας, και προβιθασαί του γενικου πολιτισμου.
 Έως τότε όμως ανάγκη πάσα των ξένων αι πόνοι και σί

μελέται νὰ ἰσχύωσι, με ἄλλας λέξεις μετακενώσεις νέων ἰδεῶν ἀπὸ ξένας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, ἤτοι μεταφράσεις καὶ συνερανίσεις βιβλίων, μάλιστα δὲ σοιχειωδῶν, πρέπει νὰ γίνωνται, καὶ νὰ γίνωνται τῶσω συνηθέστεραι, ὅσω ἐκ τοῦ πλειοτέρου ἀριθμοῦ τῶν κρέματα ἢ ταχύτερα τῶν φώτων διάδοσις, ἢ γοργοτέρα τῶν πνευματικῶν δυνάμεων ἀνάπτυξις, ὑπὸ τὴν ἐπιβρῶσιν τῶν ὁποίων μόνον καὶ ὄλαι αἱ ὕλικαὶ ἐργασίαι καθεύδονται γονιμώτεραι.

Ἀπὸ τοιούτους κινούμενος λόγους ἐξελλήνισα προπαλλοῦ, ὡς ἐκ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας προαγγελίας μου δῆλον, καὶ σπεύδω ἤδη νὰ προσφέρω δῶρον εἰς τὴν εὐμαθῆ καὶ πρὸς πᾶν καλὸν καὶ σπουδαῖον ὄργῳσαν Ἑλλησικὴν Νεολαίαν τὸ ἀνὰ χεῖρας περὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας πρόσφατον Σύγγραμμα Συγγραφέως ἐπισήμου καὶ μέλους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Κ. Ἰωσήφ Δροζίου, Σύγγραμμα, λέγω, σοιχειῶδες, γενικῶς διὰ τὴν εὐμαθοδιάντου, διὰ τὸ ἔλληπτον καὶ γλαφυρὸν ὕφος τοῦ ἐπαινούμενου, καὶ ἔχον τοῦτο ἴδιον ὑπὲρ πάντα τᾶλλα τῆς αὐτῆς ὕλης συγγράμματα γλεονέκτημα, ὅτι πανταχοῦ προσπαθεῖ νὰ συνάψῃ καὶ συμβιβάσῃ τῆς ὑγιούς Πολιτικῆς τὰς ἀρχὰς μὲ ἐκείνας τῆς Ἠθικῆς. Ἄντὶ πάσης δὲ ἄλλης μαρτυρίαν ἀξιοχρεῶν τῆς πρὸς τὸν οἰκεῖον τοῦ σκοπὸν καταλληλότητος ἀρκοῦμαι νὰ ἀναφέρω τὴν τοῦ ἐνδόξου Σαϊ, εὕρισκομένην εἰς τὸ τέλος τῆς περὶ τῶν Προόδων τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας Ἰσορίας του *) » Ὁ

*) Τὴν Ἰσορίαν ταύτην ἔμελλον κατὰ τὴν Β' προαγγελίαν μου νὰ υποσυναψῶ εἰς τὴν παρούσαν μετάφρασιν, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα ἀναγκαῖων πραγμάτων προσ

Ἰωσήφ Δρῆζιος (λέγει αὐτόθι) ἐδημοσίευσεν πρὸ ὀλίγου καιροῦ μίαν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν, ὁ σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι νὰ χορηγήσῃ εἰς τὰς κυριώτερας τῆς ἐπισήμης ταύτης ἀληθείας, ὅ, τι τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ὕψος δύνανται νὰ ἐγγυηθῶσι· χάρις δὲ εἰς τὸν Συγγραφέα τοῦτον, οἱ Κοσμοπολιτευμένοι ἐπληροφόρηθυσαν ἤδη, ὅτι εἰμποροῦν ν' ἀρυσθῶσι σαθεράς καὶ ὑγιεῖς ἀρχὰς ἐκ τινος ἀναγωγῶσεως θελητικῆς»

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἀνὰ χεῖρας Σύγγραμμα, καὶ ὡς τοιοῦτον μόνον τὸ ἐπιτόμιμα ἀπὸ πολλὰ ἄλλα, ὅσα εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν μου, Γαλλικὰ, Γερμανικὰ καὶ Ἀγγλικὰ, πολὺ τελειότερα καὶ ἀκριβεστέρα ἀνομφιβόλως, ἀλλὰ καὶ δυσληπτότερα εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν. Τὸ πρωτοφανὲς τῆς ἐπισήμης τοῦ πλούτου ἐντῶ μέσω τῶν Ἑλλήνων *), καὶ ἡ ἐνεσῶσα τῶν γνώσεών τω κατάστασις δὲν μ' ἐσυγχέουσι οὐδὲ μίαν στιγμήν νὰ διαάσω, ὅτι ἔπρεπε νὰ δώ

ἴσῃ καὶ ἠῤῥῆσαν ἱκανῶς τὸν ὄγκον τοῦ βιβλίου, παρὰ τὸν φοιτητικὸν προσδιορισμὸν του, διὰ τοῦτο ἔκρινα ἀρμοδιότερον νὰ ἀναβάλω τὴν ἔκδοσίν της εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν.

* Δὲν εἶναι ἴσως εἰς πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀγνώστος ἢ κατὰ πάντα ἀξίεπαῖνος μετάφρασις τῆς Οἰκονομικῆς Κατηγήσεως τοῦ Σαϊ. δημοσιευμένη πρὸ τετραετίας περὶ που παρὰ τοῦ φιλοπάτριδος Κυρίου Γ. Χρυσίδου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐποχὴ, κατ' ἣν ἐδημοσιεύθη, ἐποχὴ τρομερὰ καὶ διὰ παντὸς ἀποτρόπαιος τοῦ φωτοδιώκτου Δεσποτισμοῦ, κατέστησε πάντῃ δύσκολον τὴν κοινοτέραν διαδοσίν της, διὰ τοῦτο δὲν σφάλλω, ἐὰν πρωτοφανῆ ὀνομάζω ἤδη τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπισήμην, μέλλουσαν πρῶτην φοράν νὰ παρουσιασθῇ ἀκωλύτως εἰς ὅλων τῶν Ἑλλήνων τὰ ὄμματα, καὶ νὰ γενῆ μελέτης κοινῆς σπουδαῖον ἀντικείμενον·

σω ἀπολύτως τὴν ψῆφόν μου εἰς τὸ εὐληπτον καὶ εὐ-
χειῶδες, παρὰ εἰς τὸ κατὰ πάντα ἀκριβές καὶ τέλειον.
Ἐν τούτοις ὅμως δὲν ἠμέλησα νὰ κάμω καὶ ὅσας ἀναγ-
καίας ἐνόμισα προσθήκας εἴτε πρὸς ἐρμηνείαν καὶ ἀνά-
πτυξιν πλειοτέραν τοῦ κειμένου, ὅπου ὁ Συγγραφεὺς ἐ-
ξεφράζετο ὑπὲρ τὸ δεόν συντόμως, εἴτε πρὸς ἀναπλή-
ρωσιν τινῶν ἐλλειπῶν, καὶ οὐσιωδῶν ἐν ταυτῷ μερῶν*).

Πολλῶν καινοφανῶν ὄρων πλασουργὸς ἠνεγκάσθη νὰ
γενῶ εἰς τὴν παρούσαν νέαν ἐπισημῆς μετάφρασιν. ἂν
αἱ πλασουργίαι μου ἔγιναν εὐτυχεῖς ἢ ἀτυχεῖς, ἄλλοι ἄς
κρίνον καὶ ἄς ἀποφασίσουν. οἰανδήποτε ὅμως καὶ ἂν ἤθε-
λαν φέροι οἱ κριταῖμοι ψῆφον περὶ τοῦ ἔργου μου, δὲν
θέλουν βέβαια ἀποποιηθῆ εἰς τοῦτο τὴν ἀξίαν, ὅτι δι-
δει νύξιν ἀρετὴν εἰς τοὺς διαδόχους μου μεταφρασὰς
τελειωτέρων Συγγραμμάτων νὰ γενῶσιν εὐσοχώτεροι ονο-
ματοῦται. Ὅσον δὲ περὶ τοῦ ὕφους αὐτοῦ τῆς μετα-
φράσεως, νομίζω ὅτι εἶναι κατὰ τὴν τωρινὴν κατάστα-
σιν τῆς γλώσσης, κατάστασιν ἀτελῆ ἀκόμη βέβαια καὶ

*) Αἱ διάφοροι Σημειώσεις, αἵτινες φέρουσιν εἰς τὸ
τέλος τὸ Στοιχεῖον Μ (σημαῖνον τὸν Μεταφρασὴν), διὰ
νὰ διακρίνωσιν ἀπὸ τὰς ἰδίας τοῦ Συγγραφέως, συν-
τελοῦσιν εἰς τὸν πρῶτον σκοπὸν, τουτέστιν εἰς ἀνάπτυξιν
τοῦ κειμένου. Τὰ δὲ περὶ Ἀποικιῶν, περὶ Χρεωλυτικοῦ
Ταμείου, καὶ περὶ Προϋπολογισμοῦ Ἄρθρα, παραλει-
φθέντα διόλου ἀπὸ τὸν Συγγραφέα, καὶ προσθεθέντα πα-
ρ' ἐμοῦ, ἀναπληροῦσιν ὅ,τι οὗτος ἀφῆσεν ἐλλειπές. Ταῦ-
τα δὲ πάντα, καθὼς καὶ τῶν Σημειώσεων τὸ μέγιστον μέ-
ρος ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν ἐκδοσὴν
τῆς περὶ τῆς αὐτῆς ὕλης Πραγματείας τοῦ Σαῖ, μὲ τῶ-
ση περισσότερον δίκαιον, ὅσω καὶ ὁ ἡμέτερος Συγγρα-
φεὺς αὐτοῦ τὰς Οἰκονομικὰς ἀρχὰς ἐν γένει ἀκολουθεῖ.

ὑποκειμένην εἰς πολλὰς ἀνωμαλίας, τὴν διόρθωσιν τῶν ὁποίων μόνον τῆς παιδείας αἱ μέλλουσαι πρόσδοι εἰς τὰ εὐτυχῶς ἀνοιγόμενον στάδιον τῆς Ἡθικοπολιτικῆς Παλιγγενεσίας μας εἰρποροῦν, σιμὰ πολλῶν ἄλλων βελτιώσεων, νὰ μᾶς ὑποχρεώσι.

Ναί! Στάδιον εὐτυχές μᾶς ἀνοίγεται τοῦ λοιποῦ φίλοι ὁμογενεῖς! Δύω μεγάλοι κόσμοι, ὁ τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ὁ τῆς ἐποχῆς, εἰς τὴν ὑποίαν ζῶμεν, προβαλλονται κατέναντι ἡμῶν μὲ τὴν αὐτὴν τῆς ἐντυπώσεως ἰσχύνη ἀμφότεροι ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς μεγαλειότητος των μᾶς ρίπτουν εὐνοϊκὰ καὶ ἐνισχυτικὰ νεύματα. Τοῦ πρώτου τὰ ὑπερφυῖ ἐπινοήματα ἀνήκουσι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς προγόνους μας Ἕλληνας, τοὺς διδασκάλους συμπαύσης τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν ὁποίων τὰ κλασσικὰ ἔργα εἰς ἡμᾶς τοὺς νομίμους κληρονόμους των ἀπόκειται νὰ ἐρμηνεύσωμεν, νὰ ἐπεκτείνωμεν, καὶ ὡς ἄλλας τόσας παραγωγικὰς προκαταβολὰς νὰ πολλαπλασιάσωμεν. Τοῦ δευτέρου αἱ πολυειδεῖς ἐφευρέσεις, οἱ παντοδαποὶ καὶ ἄφθονοι καρποὶ εἶναι ἀγαθὰ ἐκτεθειμένα εἰς κοινὴν κτῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν· καθὼς δ' ἐξ ἐκείνων, ἅς ἐπωφελήσῳμεν καὶ ἐκ τούτων, μεταφυτεύοντες εἰς τὸ πατρῶον ἡμῶν ἔδαφος ὅσα ξένα γεννήματα δύνανται νὰ ἐγκλιματισθῶσιν εἰς αὐτὸ, καὶ νὰ παρέξωσι πολλαπλασίονας καρπούς.

Τοιαύτης μεταφυτεύσεως ἢ ἀρμοδιότητος ἐξαιρέτως γίνεταί ἐπαισθητὴ εἰς τὴν περίσχειν τῆς προκειμένης ἐπιστήμης, τῆς ὁποίας αἱ ἀρχαί, πλέον πάσης ἄλλης, εἰς τὴν ἐκ τῆς τυραννίας ἀποχερσωθεῖσαν Ἑλλάδα ἐφαρμοζόμεναι ἐγγυῶνται τὴν ὕσον οὔπω ἀνόρθωσιν αὐτῆς, ἧ ἐστὶ τὴν φυσικὴν τῶν κατοίκων τῆς εὐδαιμονίαν, ὅχι ὀλιγώτε-

ρον καὶ τὴν ἠθικὴν βελτιώσιν των. Ἐπειδὴ ὁ πλοῦτος, τοῦ ὁποῦ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν θαφιλεσέραν παραγωγὴν διδάσκει διὰ τῶν εὐκολωτέρων μεθόδων καὶ ἐργασιῶν, ἐκτὸς ὅτι προμηθεύει τὰ μέσα τῆς γῆνης ὑπάρξεως καὶ εὐπορίας, συντείνει προσέτι καὶ εἰς παραγωγὴν τῶν ὑψηλοτέρων καὶ εὐγενεσέρων δυνάμεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, κ' ἐπομένως εἰς τῶν φιλελευθέρων φρονημάτων τὴν ἀπροκάλυπτον ἐπίδειξιν. ὥς ὅπου πλοῦτος σωρευμένος δὲν ὑπάρχει*), ἐκεῖ ὁ νοῦς διηνεκῶς ἐνησχολησμένος εἰς ἐπάρκεσιν τῶν ἀμέσων φυσικῶν χρειῶν δὲν ἔχει κάρῶν νὰ φροντίζη περὶ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ καλλιέργειας ἐκεῖ καὶ τοῦ λαοῦ τὰ φρονήματα ἐξανάγκη γίνονται συνεσπόμενα, ἄγωγιστικὰ καὶ ἀγενῆ· ἐκεῖ καὶ ἡ τυραννία ἐμφωλεῖ εὐκολώτερον, καὶ τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς ἐλευθερίαν ὄρισμένα λογικὰ ὄντα μεταποιῶνται εἰς ἀνδράποδα εὐτελεῆ. Ἀνεῦ τῆς ἡσυχίας καὶ σχολῆς, τὴν ὁποίαν ὁ πλοῦτος προμηθεύει, αἱ θεωρητικαὶ καὶ γλαφυραὶ ἐκεῖναι μελέται, αἵτινες ἐκτείνουσι καὶ πλατύνουσι τὴν σφαῖραν τῶν γνώσεων μας, ἐξευγενίζουσι τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, καὶ μᾶς

*) Τὴν σήμερον ὁ πλοῦτος θεωρεῖται ὑπὸ πάντη ἄλλην πρόσοψιν παρ' ὅ, τι κάλαι ποτὲ οἱ ζωϊκίζοντες καὶ κυνίζοντες φιλόσοφοι, καὶ πολλοὶ ἔχι πρό πολλῶν χρόνων σφαλερῶς τὸν ἐθεώρου. Πολὺ μακρὰν δὲ τοῦ νὰ περιόριζεται ὅλως διόλου εἰς τὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, κατὰ τὴν ἀπατελὴν δόξαν τοῦ Κοινοῦ, σημαίνει μᾶλλον ἀφ' ἐνὸς μέρους τὸ ἄθροισμα πάντων τῶν ἐπιδεκτικῶν συναλλαγῆς πραγμάτων, εἴτε ἀναγκαίων εἰς διατήρησιν τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, εἴτε ἀπλῶς εὐαρέσων ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν κτῆσιν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ ἱκανοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἔχι ὀλιγώτερον εἶναι συναλλαγῆς ἐπιδεκτικαί.

ἔξυφθόνουσιν εἰς τὴν κλίμακα τῶν ὄντων, δὲν εἰμπο-
 ριδὴν ποτὲ νὰ εὐδοκιμήσωσιν. Εἶναι δὲ πρᾶγμα βεβῆαιον
 καὶ ἀναντίρρητον, ὅτι ὁ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον βαρ-
 βαρισμὸς καὶ ὁ ἐξευγενισμὸς τῶν ἔθνων ἐξαρτῶνται πλέον
 ἐκ τῆς σχετικῆς ποσότητος τοῦ πλούτου των, παρὰ
 ἐκ πάσης ἄλλης αἰτίας. Δὲν ἐφάνη ποτὲ λαὸς πτωχὸς
 νὰ ἐξευγενισθῆ, οὐδὲ πλούσιος νὰ γενῆ βάρβαρος· καὶ
 εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀνομάσωμεν ἓν καὶ μῖνον ἔθνος, τὸ
 ὁποῖον νὰ εὐδοκίμησε ποτὲ εἴτε περὶ τὴν Φιλοσοφίαν,
 εἴτε περὶ τὰς καλὰς Τέχνας, χωρὶς νὰ ἐσάθῃ ἐνταυτῶ
 καὶ ἔνδοξον διὰ τὰ πλούτη του. Ὁ αἰὼν τοῦ Περικλείους
 καὶ τοῦ Φειδίου ἦτον ὁ λαμπρότερος αἰὼν τῆς Ἑλλάδος,
 καθὼς καὶ ὁ αἰὼν τοῦ Πετράρχου καὶ Ῥαφαῆλ ἦτον ἡ λαμ-
 προτέρα ἐποχὴ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰταλίας. Τοῦ πλούτου
 ἡ ἐπιρροὴ κατὰ τοῦτο εἶναι παντοδύναμος· αὐτὴ ἀνήγειρε
 τὴν Βενετίαν ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς θαλάσσης, καὶ ἔκαμε
 τὰς ἐρήμους καὶ ἀμμώδεις νήσους, ἐπὶ τῶν ὁποῖον εἶναι
 κτισμέναι, ὡς καὶ τὰ νοσηρὰ τενάγη τῆς Ὀλλανδίας,
 εὐνοϊκὰς τῆς φιλολογίας, τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν ἐπι-
 στημῶν κατοικίας· αὐτὴ, κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους,
 ἐξύψωσε τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως
 καὶ τοῦ πολιτισμοῦ· αὐτὴ καὶ τὴν Γαλλίαν ἔθεσεν εἰς
 κτάσασιν νὰ ἀνατρέφῃ πρόρριζα ὅλα τῶν βαρβάρων Φευ-
 δαϊκῶν αἰώνων τὰ ὀλέθρια κατασκήματα. αὐτὴ καὶ εἰς
 τήσα ἄλλα ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἐχορήγησε τὰ μέσα τῶν
 ἀπείρων βελτιώσεων περὶ τὸ Κοινωνικὸν Σύνθημα, ἐξή-
 λειψε τὰς πελατείας, κατέσκησε γελοίας τῆς εὐγενείας
 καὶ τῆς τιτλοφορίας τὰς ἀξιώσεις, καὶ μετεμόρφωσε τοὺς
 ἀνθρώπους ἐκ δούλων ὑποτελῶν εἰς πολίτας ἰσονόμους,
 μὴν ἔχοντας χρεῖαν νὰ καταφεύγωσι πλέον χάριν τῆς συν-

τηρήσεως των εὐμῶν εἰς τὴν προσασίαν τῆς οἰκίας βαυ-
 τῶν δεξιότητος καὶ βιομηχανίας, τὰς δὲ Κυβερνήσεις
 κατέστησεν ἐξηρητημένας ἀπὸ τοὺς ἰδίους των ὑπηκόους διὰ
 τῶν ὑποίων παρ' αὐτῶν λαμβάνουσι χρηματικῶν εἰσφο-
 ρῶν. Αὐτὴ τελοσπάντων, ἅς μὴν ἀμφιβάλωμεν, φίλοι
 ἁμογενεῖς! Θέλει ἐντὸς ὀλίγου ἀναδείξει καὶ τὴν ἡμετέ-
 ραν πατρίδα ἀξίαν τῆς ἱστορικῆς περιφανείας της, τοῦ ἐκ
 φύσεως ὑψηλοῦ προσδιορισμοῦ της· ἀξίαν καὶ τῆς Συν-
 ταγματικῆς Ἐλευθερίας, ἣτις ὑπῆρξε πάντοτε
 τῶν εὐχῶν καὶ ἀγῶνων της τὸ ἄκρον ἄωτον!

Ἐγραψα ἐν Ναυπλίᾳ, ΑΩΛΓ', κατὰ Μῆνα Φεβρουάριον.

Α. Π.



ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

Πρὸ τινος χρόνου λαβὴν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσω περὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας μὲ ἀνθρώπους καὶ νοῦν ἱκανόν, καὶ πείραν πολλῶν πραγμάτων ἔχοντας, δὲν ἐδυνήθη νὰ τοὺς κρύψω τὸν θαυμασμόν μου, ὅταν ἐπαρτήρησα, ὅτι ἡ ἐπισήμη αὕτη τοὺς ἦτο παντάπασιν ἀλλοτρία· οἱ μὲν, δικαιολογούμενοι, μὲ εἶπον, ὅτι δὲν τοὺς ἔθελεγεν, οἱ δὲ, ὅτι εἶχον λάβει Πολιτικῆς Οἰκονομίας Συγγράμματα εἰς χεῖράς των, καὶ δὲν τὰ ἐνόησαν.

Αἱ ἀποκρίσεις των τόσῳ πλέον μὲ ἐλύπησαν, ὅσῳ ἐπρόκειτο λόγος περὶ ἐπισήμης ὠφελίμου καὶ ἀναγκαίας καθυπερβολῆν. Ἐκ νεότητός μου τὴν ἐκαλλιέργησα*), καὶ ἠσθάνθην ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πόσον εἶναι σφιγκτὰ συνδεδεμένη μὲ τὰ κυριώτερα τῆς ἀνθρωπότητος συμφέροντα.

Ἐξετάσας ἐπιμελῶς τὰς αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀλλοτριότητος πολλῶν πρὸς ἐπισήμην, τὴν ὁποίαν ἀγνοοῦσιν, εὔρον μίαν, ἣτις οὐσα εὐκολοθεράπευτος διὰ τοῦτο μάλιστα μὲ ἔκαμε πλειοτέραν παρὰ πάσας τὰς ἄλλας ἐντόπωσιν. Βιβλίον Στοικειῶδες μᾶς ἔλειπεν, οὐδὲ μὲ φαίνεται ἀρκετὰ εὐκολος ἢ προκαταρκτικὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας σπουδῆ.

*) Τῷ 1801, τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως παρακινουμένης ν' ἀποκαταστήσῃ τὰς συντεχνίας, ἐδημοσίευσά συγγράμματιόν τι ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ὀλεθρίου σκοποῦ.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐχομεν περὶ τῆς ἐπισήμης ταύτης ἀξιοθαύμαστα συγγράμματα· ἀλλὰ κανεῖς τῶν συγγραφεῶν δὲν ἔλαβε φροντίδα νὰ βαδίσῃ πάντοτε ἀπὸ τὸ γνωστὸν εἰς τὸ ἄγνωστον, μόνον μέσον μολοντοῦτο νὰ ὀδηγήσῃ ἀπόνως τοὺς ἀρχαρίους εἰς τὸ νὰ εὐρίσκωσι τρόπον τινὰ ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἀλήθειαν. Ἐὰν ἐκ πρώτης ἀφῆτηρίας δώσῃ τις τὸν ὅρισμόν τῆς ἐπισήμης λέγων, ὅτι πραγματεύεται περὶ γενέσεως, διανομῆς, καὶ ἀναλώσεως τοῦ πλούτου, ἀποφαίνεται τῶντι ἀκριβέστατα, ἀλλ' εἴμι βέβαιος, ὅτι πολλοὶ ἀναγνώσι βάλουσιν εὐθὺς κάτω τὸ βιβλίον, ἐπειδὴ ὁ τρόπος οὗτος τοῦ ἐκφράζεσθαι, καὶ τοι καθ' ἑαυτὸν πολλὰ ὀρθός, εἶναι ἀκατανόητος εἰς πάντα, ὅστις δὲν γνωρίζει ἤδη τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπισήμης, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ διδαχθῇ.

Ἄλλως δὲ τὰ ἐνδοξέστερα περὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας συγγράμματα εἶναι ὀγκώδη καὶ πολύτιμα, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ τρομάξῃ πολλοὺς ἀναγνώσας, μάλιστα τοὺς ἀνεπιδέκτους μεγάλων κόπων. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἡ προσοχὴ ἐπιδέχεται ἐπίτασιν, θέλοντες νὰ μάθωσιν ἐπισήμην τινα, πρέπει κατὰ πρῶτον νὰ διακρίνωσι τὰς σοικειώδεις τῆς ἀρχῆς, καὶ νὰ τὰς διατάξωσιν εἰς τὸν νοῦν των. Ὅθεν ἡ ἐργασία γίνεται πολὺ ὀλιγώτερον δύσκολος ὅταν σπουδάζωσι βιβλίοντι σύντομον, παρὰ ὅταν ἀναγινώσκωσι σύγγραμμα ἐκτεταμένον, ὅπου ἡ τῶν παρενειρομένων δευτεραίων ἰδεῶν πληθὺς περισπᾶ καὶ παραζαλίζει, οὕτως εἰπεῖν, τὴν προσοχὴν. Ὅσπν φροντίδα ἄλλως καὶ ἄν ἔλαβεν ὁ συγγραφεὺς τοῦ νὰ παραστήσῃ τὰς πρωτοτύπου ἰδέας ἐναργῶς μὲ τὴν βοήθειαν τῆς μεθόδου.

Ἐκτὸς τῶν ὀγκωδῶν συγγραμμάτων ἔχομεν καὶ ἐπιτομὰς· ἀλλὰ τὰ πολλὰ συνεπτυγμένα συγγράμματα μὲ φαίνονται οἰκειότερα ν' ἀνακαλῶσι μᾶλλον εἰς τοὺς ἤδη διδαγμένους τὸ ὄλον ἄθροισμα τῶν ἀρχῶν, παρά νὰ τὰς ἐρμηνεύσωσιν εἰς τοὺς ἀρχαρίους· τὸ καλλίτερον αὐτοῦ τοῦ εἴδους πόνημα εἶναι ἡ ἐπιτομὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας δημοσιευθεῖσα νεωστὶ ὑπὸ Βλαγκίου*).

Μεταξὺ δὲ τῶν Συγγραμμάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἔκτασις μὲ φαίνεται ἀρμυρία νὰ καταστήσῃ εὐκόλον τὴν πρώτην σπουδὴν, τὸ τῆς Ἀγγλίδος Μαρκέτης**) ἐπλησίασεν ἴσως περισσότερον τὸν σκοπόν· ἀφ' οὗτου ὁμῶς ἐδημοσιεύθη, ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία ἔκαμε μεγάλας προόδους· ἔπειτα τὸ βιβλίον τοῦτο ἔχει ὀλίγην μέθοδον, καὶ ὁ διαλογικὸς του τρόπος δὲν εἶναι ὁ ἀρμοδιώτερος εἰς διδασκαλίαν· Ὅταν ὁ φέρων τὸ πρόσωπον τοῦ μαθητοῦ ἐκθέτῃ ἰδέας καὶ κρίσεις ἰδίας, ὁ ἀναγνώστης δὲν ἐξεύρει ἂν εἶναι ὀρθαί, ἢ ἂν ὁ διδάσκαλος θέλῃ τὰς ἀνασκευάσει· ἐντεῦθεν γεννᾶται σύγχυσις, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ δίδῃ ἀκαταπαύτως προσοχὴν μεγάλην διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς παγίδος.

Πεπεισμένος ὅτι ἡ ἔναρξις τῆς περὶ τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν σπουδῆς εἶναι δυσκολωτάτη, ἐπεχείρησα νὰ συγγράψω σύγγραμμα ἐλεύθερον ὄλων τῶν ἀτελειῶν καὶ ἁλλείψεων, τὰς ὁποίας προσεχῶς ἀπαρίθμησα. προχωρῶν πάντοτε ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ ἄγνωστον ἐπροσπάθησα νὰ συμπεριλάβω εἰς ἓνα Τόμον, ὄχι πολὺ ἐκτετα-

*) Précis d'Économ. Polit. par M^r. Blanqui.

***) Conversations sur l'Économie Polit. trad. de l'Anglais par M^r. Prévôt de Genève.

μένον ὡς ν' ἀπαυδήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου
 θλασ τὰς χειρώδεις τῆς ἐπισήμης ἀρχᾶς, ἐνταυτῇ
 δὲ καὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας ἀναπτύξεις αὐτῶν. ἐπειδὴ δὲ
 ὁ κυριώτερος σκοπός μου ἦτο νὰ μὴν παραβλέψω ποτὶ
 καὶ τὰς οἰκειότερας τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας σχέσεις
 πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπι-
 χάζομαι ὅτι κατέρωθον νὰ δώσω εἰς τὸ τοιοῦτον εἶδος
 τῶν σπουδῶν τὰ θέληγτρα, τῶν ὁποίων πολλοὶ δι' ἑλλεί-
 ψιν ἀκριβοῦς γνώσεως τὸ νομίζουσιν ἀνεπίδεκτον.

Ο Κοσμοπολιτευμένοι (les gens du monde) ἀνα-
 γινώσκοντες τὸ παρὸν σύγγραμμα θέλουσιν ἀποφύγει σφά-
 ματι, τὰ ὁποῖα πολλάκις εἰς τὴν συναναεσροφὴν τοῦ
 διεκφεύγουσι, καὶ τὰ ὁποῖα μόνον ἢ γενικὴ ἀγνοία φυλά-
 πτει κεκαλυμμένα. οἱ δὲ νέοι, ὅσοι ἐπιθυμοῦντες νὰ τρι-
 ξωσι εἰς ἄξιον ἔνδοξον ἔχουσι χρεῖαν βαθέων καὶ ἐκτεταμέ-
 νων σπουδῶν, θέλουσιν εὐρεῖ εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο τὰς ἀ-
 ρχὰς καὶ τὰς βάσεις τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ὅθεν ὀφεί-
 γομενοι θέλουσιν δυνηθῆ, ὡς ἐλπίζω, ν' ἀναγνώσωσιν ὅ-
 κολουθῶς μὲ πλείοτερον ὄφελος καὶ καρπὸν τοὺς Συγγρ-
 φῆς, οἵτινες δικαίως πρέπει νὰ ἠνομάζωνται διδάσκαλοι
 τῆς ἐπισήμης.

Εἰς τῶν μεγαλοφειζέρων ἀνδρῶν, ἀφ' ὧσους ἡ Ἀγ-
 γλία ἐγέννησεν, ὁ Σμιθ, ἠνοιξε πρῶτος μὲ σιβαρὰν χί-
 ρα τὴν ὁδόν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θέλουσιν βαδίζει διαπαντὸς
 ὅσοι φροντίζουν νὰ ἐκτείνωσι τὰ ὄρια τῆς προκειμένης
 ἐπισήμης. μολοντοῦτο δὲν συμβουλεύω κανένα νὰ πε-
 ράσῃ εὐθὺς εἰς τὸ Σύγγραμμά του μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν
 τοῦ παρόντος. ὁ Συγγραφεὺς οὗτος σεσημμένος μεθόδου ἐπι-
 σφραεῖται τὰς ιδέας του ἀνευ τινὸς τάξεως. οἱ μεταγενέ-
 στεροὶ του, καὶ θαυμάζοντες τὰς ὁποίας διέδωκεν ἀλλο-

θείας, ανεγνώρισαν ὅμως πολλές ἀπάτας, τὰς ὁποίας ἀφῆσεν ὑπαρχούσας, ἢ τῶν ὁποίων ὁ ἴδιος ἔδωκεν ἀφορμήν.

Ὁ Σαϊ (Say) εἶναι ὁ Συγγραφεὺς, τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τις πρὸ πάντων· οὐδεὶς ἄλλος, ὡς αὐτὸς, συνεισέφερε τόσον εἰς τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν· τὸ σπάνιον τῆς παρατηρήσεως προτέρημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδιόρθωσε καὶ ἐτελειοποίησε τὴν ἐπιστήμην· ἢ τὰξις, τὴν ὁποίαν πρῶτος εὐτύχησε νὰ δώσῃ· τὸ ὕψος του, ὑπερ ὁμοῦ μὲ τὴν σαφήνειαν ἐνόνει τὴν γλαφυρότητα καὶ θερμότητα, ὅσην ὑποκείμενα σπουδαῖα συγχωροῦσι, τὸν ἔταξαν εὐλόγως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες εἰς τὰς νυκτερινὰς τῶν μελέτας καλλιεργοῦσι τὴν ἐπιστήμην τοῦ πλούτου, καὶ τὸν κατέστησαν ἄξιον τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, καὶ καύχημα ἀληθῶς τῆς Γαλλίας *)

Ἀναφέρω ὡς βιβλίον ὠφέλιμον καὶ τὸ τοῦ Στόργου δημοσιευθὲν εἰς Ῥωσίαν **), καὶ μετατυπωθὲν εἰς Γαλλίαν μὲ σημειώσεις τοῦ Σαϊ. Τὸ κείμενον, καὶ αἱ σημειώσεις παριστάνουσι πολλάκις εἰδὸς τι συνδιαλέξεως, ἀπιτηδεύτατον νὰ γυμνάσῃ τὴν κρίσιν τοῦ ἀναγνώστου.

Δύω ἄλλα γεννήματα ἀξιόλογα τῶν νεωτέρων χρόνων εἶναι ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία τοῦ Τρακῆ (Tracy), καὶ τὰ Στοιχεῖα τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας

*) Ἡ πραγματεία τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Σαϊ (Traité d'E'con. Polit. de M^r. Say) μετεφράσθη εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας· ὁ Συγγραφεὺς ἐδημοσίευσε προσφάτως καὶ ἐν πλήρει σύνταγμα (Cours complet), τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς ἕξ τόμους.

**) Cours d'E'con. Polit. composée pour l'instruction des Princes Russes.

* γ

τοῦ Μίλλ, μεταφρασμένα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν ὑπὸ Παρισότου. τὸ τελευταῖον εἶναι σκοτεινόν, καὶ εἰς πολλὰ μέρη ἀκατάληπτον, μολονότι ὁ Συγγραφεὺς ὑπόσχεται εἰς τὸ προοίμιόν του σαφηνεῖαν. ἐπισήμη τις εἴμπορεῖ νὰ εἶναι δυσκολωτέρα παρ' ἄλλην τινὰ, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει καμμία, τῆς ὁποίας τὰ μαθήματα πρέπει ἐξανάγκης νὰ παριστάνωνται σκοτεινά.

Ἄφοῦ μορφώσῃ τις ἱκανῶς τῆς κρίσιν του θέλει ἀναγνώσει τὰ συγγράμματα, ὅπου δεινὰ ἀπάται εὐρίσκονται μειμιγμένοι μετ' ἀξιολόγους ἀληθείας· τοιαῦτα εἶναι τὰ τοῦ Μάλθου*) καὶ Σισμόνδου**).

Τελος πάντων περιεργείας χάριν πρέπει νὰ γνωρίσῃ τις καὶ τινὰ ἄλλα συγγράμματα, ὅσων τὰ τοῦ Στουάρτου***) καὶ Φερρριέρου****), διὰ νὰ ἰδῇ τὰς παλαιὰς σφαλερὰς ἰδέας καὶ προλήψεις καθ' ὅσας αὐτῶν τὰς ἀναπτύξεις, καὶ νὰ εἴμπορῃ νὰ τὰς ἀπωθῇ ὅταν ἐκνεύῃ ἠθελεὶν ἀναφανῆ.

*) Principes d'E'con. Polit. par Malthus. Ὁ Κωσάντιος μετέφρασε τοῦτο τὸ Σύγγραμμα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ, ὡς καὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ Ρικάρδου ἐπιγραφόμενον Des Principes de l'E'con. Polit. et de l'impôt. Μολονότι ὁ Ρικάρδος ἐπραγματεύθη τινὰ ζητήματα μετ' ἀγχινοῖαν, δυσκολεύομαι ὅμως νὰ ἐννοήσω τὸν ὁποῖον εἰς πολλοὺς Ἀγγλοὺς διήγειρεν ἐνθουσιασμόν.

***) Nouveaux Principes d'E'conomie Politique par Sismondi.

****) Recherche des Principes d'E'con. Polit. par Jacques Stewart.

*****) Du Gouvernement consideré dans ses rapports avec le Commerce, par Ferricr.

Ἄνθρωποι ἐπιπόλαιοι ἀρνοῦνται εἰς τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν τὸ ὄνομα τῆς Ἐπιστήμης, καὶ διὰ τὸ ἀποδείξωσιν ὅτι στηρίζεται εἰς διδόμενα ἀβέβαια, λέγουσιν ὅτι οἱ περὶ ταύτην ἀσχολούμενοι Συγγραφεῖς ἀντὶ τὰ συμφωνῶσιν, ἔχουσι δόξας ἐκ διαμέτρου ἀντικειμένους καὶ διαμαχομένας πρὸς ἀλλήλας. Εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχωσι πάντοτε νόες ὀρθοὶ, καὶ νόες σρεβλοὶ. οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ μόνοι, τῶν ὁποίων αἱ συζητήσεις πρέπει νὰ διεγείρωσι τὴν μέριμναν· ἀλλ' οὗτοι συνεννοῦνται περὶ τὰ οὐσιωδέστερα κεφάλαια, καὶ φθάνουσιν εἰς τὰ αὐτὰ πραγματικὰ συμπεράσματα· καὶ ὅστις ζητεῖ πλέον παρὰ τοῦτο, λησμονεῖ ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ σοχάζεσθαι ἀποκλείει τὴν ἀπύλυτον τῶν δοξῶν καὶ ἰδεῶν ταυτότητα, ὡς μηδὲν συμβιβασομένην μὲ τὰς ἐρεῦνας, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν.

Πασένας εἰμπορεῖ καθ' ἑαυτὸν νὰ συναθροίσῃ πολλὰ πράγματα καὶ πολλὰς ἰδέας συνανασρεφόμενος μὲ ἀνθρώπους, οἵτινες ἐξ ἐπαγγέλματος, ἢ ἐκ κλίσεως παρατήρησαν τὰς αἰτίας τῆς προόδου τοῦ Πλούτου τῶν ἐθνῶν· μολοντοῦτο διὰ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν συναναστροφῶν πρέπει νὰ ἔχη ἤδη τὴν πείραν, καὶ νὰ ἐξεύρῃ νὰ διακρίνη εἰς τὰ μερικὰ συμφέροντα δὲν ἔχουσιν ἐπιβροῆν εἰς τὰς ἀπαγγελλομένας δόξας· εἶναι ὠφέλιμον προσέτι νὰ ἀκολουθῇ εἰς τὰς βουλευτικὰς συνεδριάσεις τὰς εἰς τὴν βιομηχανίαν ἀναφερομένας συζητήσεις· ἀλλὰ πολλάκις βλέπει τις εἰς αὐτὰς πόσον αἱ προλήψεις κυριεύουσιν ἀκόμη τὴν διοίκησιν (administration) τῶν ἐπικρατειῶν· πολλαὶ συνεδριάσεις τῆς Βριτανικῆς Βουλῆς παρέστησαν μέγα συμφέρον ὅταν ὁ Οὐσκισὼν ἦτον Λειτουργός. ὁ θάνατος αὐτοῦ τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς πρέπει νὰ νομισθῇ ὡς κοινὴ συμφορὰ τῆ ἀληθείας.

Τὸ προκείμενον Σύγγραμμα χρισθεῖ πολὺ εἰς τὰ πρό-
αυτ. ὑ ἐκδοθέντα· πολλάκις ὁ τρόπος τοῦ ἐκθέτειν ἢ ἀπο-
δεικνύειν ἀρχὴν τινὰ εἶναι ὅ, τι ἰδίως ἀνήκει εἰς ἐμέ· μο-
λοντοῦτο ἢ Πολιτικὴ Οἰκονομία εἶναι ἐπιστήμη πολλὰ πρό-
σφατος, ὡς καθείς εἴμπορεῖ νὰ προσθήσῃ ἀκόμη τινὰς
ἀνακαλύψεις, ἀφοῦ ἀφιερῶσῃ εἰς αὐτὴν πολλῶν χρόνων
μελέτην. Εἰς πολλὰ κεφάλαια θέλει ἀπαντήσῃ ὁ ἀναγνώ-
στης νέας θεωρίας, οἷον εἰς τὰ περὶ Ὀφελείας καὶ Ἀξί-
ας, περὶ Φειδοῦς καὶ Κεφαλαίων, περὶ Μισθῶν,
περὶ Πληθυσμοῦ τῶν Κατοίκων, περὶ Χρήσεως
τῶν Προσόδων καὶ τέλος εἰς τὸν Επίλογον αὐτόν.

Ἡ τάξις, καθ' ἣν ἐκθέτονται αἱ ἰδέαι, εἶναι μετὰ
τὴν ὀρθότητά των, τὸ ἀξιολογώτερον καὶ αὐσιωδέστερον.
Τροπολογήσας τὴν συνήθη διαίρεσιν τῆς Πολιτικῆς Οἰκο-
νομίας, ἀπέδωκα κατ' ἀρχὰς τοῦ Β'. Βιβλίου τὰς αἰτίας,
αἱ ὁποῖαι μὲ παρεκίνησαν εἰς τοῦτο· σοχάζομαι τελοσ-
πάντων ὅτι ἕκαμα κάποιαν προσθήκην εἰς τὴν ἐπιστή-
μην· καὶ κατὰ πολλοὺς λόγους τὸ Σύγγραμμά μου, διω-
ρισμένον εἰς χρῆσιν τῆς νεολαίας, εἴμπορεῖ νὰ προσφερ-
θῇ καὶ εἰς ἀνθρώπους, ὅσοι διὰ τῶν ἐργασιῶν των ἐξη-
κρίβωσαν τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

	Σελις
Πρόλογος τοῦ Μεταφραστοῦ	ε. - κή.
Πρόλογος τοῦ Συγγραφέως	κθ'. - λς'.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ Γενέσεως τοῦ Πλοῦτου.

Κεφ. Α'. Σκοπὸς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας	1 - 4.
Β'. Περὶ Πλοῦτου	5 - 14.
Γ'. Περὶ Ὁφελείας, Ἀξίας καὶ Τιμῆς	15 - 28.
Δ'. Περὶ Παραγωγῆς	29 - 41.
Ε'. Περὶ Ἐργασίας	42 - 51.
ς'. Περὶ Φειδοῦς καὶ Κεφαλαίων	52 - 65.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Γενέσεως καὶ Διανομῆς τοῦ Πλοῦτου.

Κεφ. Α'. Ἀνάγκη τῆς Διανομῆς τοῦ Πλοῦτου	66 - 72.
Β'. Περὶ Ἰδιοκτησίας	72 - 83.
Γ'. Περὶ Διαιρέσεως τῶν Ἰδιοκτησιῶν	83 - 94.
Δ'. Περὶ Ἐλευθερίας τῆς Βιομηχανίας	94 - 102.
Ε'. Περὶ τῶν Νόμων, οἵτινες ἐπιβάλλουσι συνθήκας εἰς τὸ ἐργάζεσθαι	102 - 126.
ς'. Περὶ τῶν Νόμων, οἵτινες κανονίζουσι τὰς ποιότητας τῶν Τεχνουργημάτων	126 - 141.
Ζ'. Περὶ Ἐμπορίου.	141 - 151.
Η'. Περὶ Τελωνίων	151 - 172.

Θ'. Περὶ Νομίσματος	173-191.
Ι'. Περὶ Ἀναπληρωτικῶν τοῦ Νομίσματος Σημείων.	191-201.
ΙΑ'. Περὶ τῶν Ἀναγκαιῶν εἰς τὴν Βιομηχανίαν Ἐνισχυσεῶν	201-207.
ΙΒ'. Περὶ Ἀποικιῶν	207-219.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ Διανομῆς τοῦ Πλούτου.

Κεφ. Α'. Περὶ Προσόδου	220-221.
Β'. Περὶ Προσόδου τῶν Γαιῶν	221-230.
Γ'. Περὶ Τόκου	231-240.
Δ'. Περὶ Κερδῶν καὶ Μισθῶν	241-255.
Ε'. Περὶ Μηχανῶν	255-265.
ς'. Περὶ Συνοικίσεως	265-286.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Ἀναλώσεως τοῦ Πλούτου.

Κεφ. Α'. Περὶ Χρήσεως τῆς Προσόδου	287-301.
Β'. Περὶ Φόρου	302-327.
Γ'. Περὶ Δανείων	328-343.
Δ'. Περὶ Προϋπολογισμοῦ	342-352.
Ἐπίλογος	353- —

Τυπογραφικῶν Σφαλμάτων Διόρθωσις.

Σελ.	Στίχ.	Γράφε	Σελ.	Στίχ.	Γράφε
1	14	(aisance)	101	9	Ἀμβιανὸν ἀντὶ
2	6-7	κκλοκαγάθιας			Ἀμιένη
		του	103	13	ὁποίων
6	10	μὴ ἐργαζόμενης	—	86	βλέπομεν
16	13	ἐξυπνίζει	106	6	ἀρά γε
17	20	δεικνύει	108	26	ἐσυγχωρεῖτο
—	30	νὰ μὲ δώση	111	1-2	πολὺ
20	24	ὑπέρτερα	112	7	Προσβάλλων
21	1	εἰς	126	14	τρόπων
26	5	produire	128	29	εἶναι
34	35	νὰ δαπανηθῆ	129	23	ἄβαφα ἀντὶ βαμ-
39	3	νὰ καταστήσωσι			μένα
44	20	ἐγκαταλελειμ-	130	10	Λαγγεδόκου
		μένας	133	24	ἀναποφεύκτων.
47	7-17	καρφοβελονῶν,	149	1	Σάκχαριν
		βελονοποιίας.	150	25	διαφωνίας
59	26	καταστήματος	152	27	συμποσοῦται
66	19	ἀνάγνωθι-ἀτό-	164	19	ν' ἀπολαύση ἐν
		μῶν περιπλέον			καλόν
69	3	οἱ ἄνθρωποι δὲν	177	8	βαθμηδόν
72	9	Οὕτως	178	22	αὐτοῦ
80	28	ἐναβρύνεται	185	14	πολυτίμου
85	11-12	μεγάλου ὑπο-	188	13-14	ἀνάγνωθι
		σατικοῦ			Ἄλλ' οἱ τοιοῦτοι
88	22	κατοικίας των			... κακῶς, ἐπειδὴ
90	4	τῆς ζωῆς τὸ εἶδος	194	10	νὰ πληρώση

Σελ.	Στίχ.	Γράφε	Σελ.	Στίχ.	Γράφε
200	5	εἰς τὸ ὀλίγον	232	20	σίξει, μέθοδον
205	29	ἀπηρχαιωμένας			χρεωσοῦν
206	8	διάφορα ἀντὶ	234	18	προκαλεῖ
		δεύτερα	238	25	ἐργολαβίας
—	21	σπουδᾶς των	247	21	ἀποκόπτων
211	15	ἢ Τάρας καὶ ἡ	261	19	ἐργασιῶν
		Κρότων	316	3	συμπεραινόμενα
213	23	ἔτησίως	331	27	διάφορον
214	12	μερῶν ἀντὶ λαῶν	339	18	πίσεως
215	7	νὰ μὴν ἐξοδεύση	351	1	προσεκτικώτερον
221	5-6	πράγματα			

Τὰ οὐσιωδέστερα μόνον ἐκ τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων εὐρίσκονται ἐνταῦθα διορθωμένα· τῶν δὲ ὀλιγώτερον οὐσιωδῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἀφορώντων τῶν σίξιν, κατὰ δυσυχίαν ἔχει εὐαρίθμων, ἀφίεται ἡ διόρθωσις εἰς τὸν εὐμενῆ ἀναγνώστην.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ἤτοι

ΑΡΧΑΙ

τῆς

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ γενέσεως τοῦ Πλούτου.

ΚΕΦ. Α.

Σκοπὸς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Η Πολιτικὴ Οἰκονομία, παλαιὰ μὲν κατὰ τὴν ὕλην τὸ πλεῖστον μέρος, νέα δὲ πάντῃ κατὰ τὸ εἶδος, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν στοιχειωδῶν ἀρχῶν ἐπισήμη, σκοπὸν κύριον ἔχει νὰ καταστήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν γενικὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τὴν εὐπορίαν (aisance), ἢ τὴν περὶ τὸ ζῆν αὐτῶν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ ἡ εὐτυχία των ὡσαύτως εὐρίσκεται σφιγκτότατα συνδεδεμένη.

Πάντες οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ, καὶ ὅταν θεωροῦσι σοφὰ δὲν διευθύνωσι τὰς πράξεις των, προσπαθοῦν πάντοτε νὰ συντρέχωσιν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν ὅστις π. χ. ἀπαντῶν καθ' ὁδὸν πτωχόν, τοῦ προσφέρει τινὰ ἀργύ-

Α

Δημόσια Κεντρικὴ
Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανούσεια"

ρι, ἐπιθυμῆ βέβαια διὰ τῆς προσφορᾶς ταύτης ὕψιστη
 κούφισι τὴν δυσυχίαν των· ἀλλ' οὕτως αὐξάνει ἔτι πλεον
 τὴν ἀργίαν, μισθοδοτῶν τὸν πλανητικὸν καὶ ἀγυρτικὸν
 βίον· καὶ ὅστις δέ, θέλων νὰ κάμῃ καλλιτέραν τῶν δω
 ρημάτων του χρῆσιν, ζητεῖ οἰκογενείας ἀληθῶς ἀξίας
 ἐλέους, ἐπιτυχαίνει μὲν τὸν σκοπὸν τῆς καλοκἀγαθίας
 τὸν ἀσφαλέςτερον, δὲν δύναται ὅμως νὰ θεραπεύσῃ τὴν
 δυσυχίαν, εἰ μὴ προσωρινῶς. Ἐπειδὴ τὰ δωρήματα,
 ὅσον ἀφάνα καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, εἶναι μερικὰ καὶ σιγ
 μιᾶτι βοήθειαι· τὸ προσφορώτερον ἄρα μέσον τοῦ νὰ κα
 τασθῇ γενικὴ καὶ βεβία ἢ εὐτυχία εἶναι ἢ ἐξ ἀπλω
 σις τῆς Βιομηχανίας, ἣτις μόνη παρέχει πόρον
 τοῦ ζῆν διαρκῆ καὶ ἀνεξαντλήτους.

Ἡ φιλοπονία ἢ ἡ ὀκνηρία ἐντὸς τῆς πολιτικῆς κοι
 νωνίας, καὶ ἡ ἀγαθὴ ἢ ἡ κακὴ τοῦ πλοῦτου διανομή
 κρέμονται εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἐκ τῶν ὁρῶν ἢ σφ
 λερῶν ιδεῶν, τὰς ὁποίας αἱ Κυβερνήσεις, ἢ οἱ καθέ
 κασοὶ ἔχουσι περὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας· ὅθεν ἢ ἐπι
 σῆμη αὕτη εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαία καὶ εἰς βελτίωσιν
 τῆς τύχης, καὶ εἰς ῥύθμισιν τῆς διαγωγῆς τῶν ἀν
 θρώπων· ὅσοι δέ, πλήρεις ὑπερβολικῶν καὶ συγκεχυμέ
 νων περὶ Ἠθικῆς ιδεῶν, βλέπουσι μὲ βλέμμα λοξὸν τὴν
 εἰς πολλαπλασιασμὸν τοῦ πλοῦτου σπουδῆν, εἶναι με
 τεωροσκόποι εἰς ματαίας καὶ ὀλεθρίας θεωρίας ἀποπλε
 νημένοι. Ὁ ἄνθρωπος ἐκ νοεράς καὶ σωματικῆς Οὐσίας
 συγκεκροτημένος, ἔχει ἠθικὰς καὶ φυσικὰς χρείας. Ἡ
 Ἠθικὴ εἶναι ἡ πρώτη τῶν ἐπιστημῶν, καὶ δευτέρα ἡ
 Πολιτικὴ Οἰκονομία.

Ἡ τελευταία, περὶ τῆς ὁποίας πρόκειται νὰ πραγ
 ματευθῶμεν, εἶναι ἀξιόλογος· καὶ εἰς εἰς μόνον τὰς φ

σικὰς χρείας περιορισθῆ, καθόσον ἔχει ἐπιβροὴν ἄμεσον εἰς τὸ εὖ εἶναι, εἰς τὴν ὑπαρξίν αὐτὴν τῶν ἀνθρώπων. ὅστις ὅμως σκεφθῆ ὀλίγον βαθύτερον βλέπει, ὅτι ἔχει σχέσεις οἰκειοτάτας καὶ πρὸς τὰς ἠθικὰς ἡμῶν χρείας. Πόσαι κακίαι, πόσα ἐγκλήματα θέλουσιν ἐκλείψει, εἰ μόνον ἐξορισθῶσιν ἡ ἀργία καὶ ἡ πενία!

Ἄλλ' ὅ, τι περιπλέον ἀποτελεῖ παντὸς λόγου ἀξίαν καὶ περισπούδασον τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν εἶναι αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἢ καθολίκευσις, ὃ ἔστιν ἡ διάδοσις τῆς εὐτυχίας ὅχι εἰς ἓνα μόνον τόπον μὲ ζημίαν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πανταχοῦ, εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Προπολλοῦ ἤδη ἡ Ἐρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία παραγγέλλουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ, νὰ βοηθῶνται, συναλλήλως, διὰ ν' ἀπολαμβάνωσιν ὅσα ἡ φύσις ἐκ τῶν ἀκενώτων πηγῶν τῆς τοῦ ἐπιδαφιλεῖται ἀγαθῆ καὶ μολοντοῦτο αἱ γενικαὶ αὐτῶν παραγγελίαι καὶ εὐχαὶ θεωροῦνται ὑπὸ πολλῶν ὡς χιμαιρικαί. Ἴδου μία ἐπισημὴ τελospάντων περὶ τὰς ὑλικωτέρας ἐργασίας ἀσχολουμένη, προσφέρεται νὰ μᾶς διδάξῃ τὰ μέσα τοῦ ν' αὐξάνωμεν τὰ πλούτη, καὶ τὰς τιμίας ἡμῶν ἡδονὰς. νὰ μᾶς δείξῃ, ὅτι ἴδιον τοῦ ἀληθοῦς συμφέροντός μας εἶναι ν' ἀκολουθῶμεν τὰς εἰρηνικὰς, τὰς σωτηρίου συμβούλας τῆς Ἐρησκείας καὶ Φιλοσοφίας. "Ὅσω δὲ πλέον τὰ φῶτα διαδίδονται, τόσω μᾶλλον καταπειθόμεθα, ὅτι τὸ ἰσχυρότερον βοηθητικὸν ὄργανον τῆς ἠθικῆς εἶναι ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις προσίδονται καὶ ὅσαι γεννῶνται ἐκ τῆς ἐποχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ζῶμεν. Ποτέ οἱ ἄνθρωποι δὲν ὤμίλησαν τοσοῦτον περὶ Βιομηχανίας! Φωναὶ πανταχόθεν ἐκπεμπόμεναι πανηγυρίζουσι καὶ συν-

ισῶσι τὰς μεγάλας αὐτῆς ὠφελείας· καὶ εἰς τὸν παρρηροῦντα ἀκριβῶς τὸν αἰῶνά του δὲν εἶναι ἀδιάφορον νὰ ἐξεύρη πῶς ἡ βιομηχανία ἀναπτύσσεται, ὅποια κωλύματα ἀντίκεινται εἰς τὰς προόδους τῆς, καὶ ὅποια μέτρα δύλονται νὰ καταστήσωσιν ὀλιγώτερον ἄνισον τῶν ἐξ αὐτῆς προερχομένων καλῶν τὴν διανομὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τῆς Κοινωνίας. Δὲν γνωρίζω καμμίαν ἐπικράτειαν, οἷονδήποτε πολίτευμα καὶ ἂν ἔχη, εἰς ὁποίαν γεωγραφικὴν θέσιν καὶ ἂν εὐρίσκεται, ἔνθα ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία ἤθελεν εἶναι ἀνωφελῆς· ἐπειδὴ τὰ ἀγαθὰ, τῶν ὁποίου τὴν παραγωγὴν διδάσκει, εἶναι πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀναγκαῖα, ὡς συντηρητικὰ τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως, καὶ πρόξενα τῆς εὐζωίας· ἀλλ' εἶναι οἴκοθεν δῆλον, ὅτι αὕτη λαμβάνει νέον βαθμὸν ὠφελείας εἰς ἐκείνας μάλιστα τὰς ἐπικρατείας, ὅπου πολλοὶ ἄνθρωποι εἶναι προσκεκλημένοι ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ βουλευῶνται περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων· καὶ πῶς εἰμποροῦν ταῦτα νὰ διευθύνωνται φρονίμως καὶ εὐσδόγως, ἔὰν οἱ Βουλευφόροι ἔχωσι γνώσεις ἡμιτελεῖς καὶ συγκεχυμένας, ἀντὶ Θετικῶν καὶ ἀκριβῶν;

Αἱ προηγούμεναι συνοπτικαὶ ἰδέαι ἀρκοῦν νὰ δείξωσιν, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπισήμη πρέπει νὰ ἐπέχη τὸν πρῶτον εἰς τὰς σπουδῆς ἡμῶν τόπον, καὶ διὰ τὴν μεγάλην πραγματικὴν ὠφέλειάν τῆς, καὶ διὰ τὰ θέληματα, τὰ ὅποια εἰμπορεῖ νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους νόας. Ἐπειδὴ δὲ πραγματεύεται κυρίως περὶ τοῦ Πλούτου, εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ἐκ πρώτης ἀφῆταιας ἠρθῆν τινα τοῦ ὅρου τούτου ἔννοιαν, διαζήρως ὑπὸ διαφόρων ἐρμηνευθέντος.

Όταν, διατρέχων ἐπικράτειάν τινα, βλέπης κατοικίας ἀλλίας, εἰς τὰς ὑποίας ὁ ἀήρ καὶ τὸ φῶς μόλις διὰ στενῶν ὀπῶν εἰσδύουσι, καὶ αἱ ὀποῖαι δὲν περιέχουσιν, εἰ μὴ ἔπιπλα κακοσκεύασα καὶ μηδαμινά· ὅταν εἰς τὰς πόλεις, καθὼς καὶ εἰς τὰ χωρία, ἀπαντᾶς πολλοὺς ἀνθρώπους κακοενδυμένους, καὶ μετὰ δυσκολίας δυναμένους ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν ἀναγκαίαν καθημερούσιον ζωτροφίαν των, εἰπέ, ἐὰν καὶ ἤθελες μάθει, ὅτι εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν ὑπάρχουσιν οἰκαγένειαί τινες πλοῖσαι, εἰπέ ἀδισάκτως, ὅτι ἡ ἐπικράτεια αὕτη εἶναι πτωχὴ καὶ δυσυχής. Ὅταν τοῦναντίον μεταβαίνων εἰς ἄλλην ἐπικράτειαν, εὖρης κατοικίας ἀρκετὰ εὐρυχώρους, καὶ καλῶς κατεσκευασμένας, ὅπου ἡ τροφή καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν γεωργῶν, τῶν ἐργατῶν κτλ. μαρτυροῦσιν, ὅτι οὗτοι κερδαίνουσιν εὐκόλως τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια, μὴν ἐρευνᾶς, ἂν ὁ τόπος εἶναι πλούσιος, ἐπειδὴ καὶ ἔχεις τῆς πλουσιότητος του ἀπόδειξιν ψηλαφητήν.

Ὁ πλοῦτος, ἢ τὰ πλούτη εἶναι ἀγαθὰ ὑλικὰ, τὰ ὑποία χρησιμεύουσιν εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰς χρείας. τόπος τις λέγεται πλούσιος, ὅταν τὰ εἰρημένα ἀγαθὰ εὐρίσκωνται σκωρπισμένα αὐτόθι, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον εἰς περισσοτέρων χεῖρας.

Ἐκ τῶν χρησίμων πραγμάτων τὰ μὲν συντείνουσιν ἀμέσως εἰς τὰς χρείας ἡμῶν, ὅποια εἶναι αἱ τροφαί, τὰ ἐνδύματα, κτλ. τὰ δὲ συμβάλλουσιν ἑμμέσως μόνον εἰς

ἐπάρκεσιν τῶν χρειῶν μας, οἷον τα εργαλεία, τὸ νόμισμα κτλ.

Τὰ πολυτίμα μέταλλα συνισῶσι μέρος τοῦ πλοῦτου ὠφελιμώτατον, ἀλλ' ὄχι τὸν πλοῦτον αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν, ὡς πολὺν χρόνον οἱ ἄνθρωποι ἠπατημένοι ἐνόμιζον. Ἐὰν εἰς πλουτισμὸν τινὸς τόπου ἐξήρκουν ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος, ποία γῆ ἄλλη παρὰ τὴν Ἰσπανίαν ἤθελεν εἶναι εὐτυχεστέρα; Μολοντοῦτο ματαίως αὕτη ἔβλεπε νὰ συμβῆωσιν εἰς τοὺς λιμένας της τὰ ὁποῖα ἡ Ἀμερικὴ τὴν ἐχορήγει ἀκαταπαύτως μέταλλα· ματαίως πρὸς διατήρησιν αὐτῶν ὠπλίζετο μὲ νόμους φονικοῦς καὶ φρικώδεις ἐναντίον τῆς ἐξαγωγῆς των· ἡ πτωχεία τῶν κατοίκων της ἠτίμαζε τὸ καρποφόρον ἔδαφός της· ἡ ἐσωτερικὴ κατὰστασις τῆς δυσυχοῦς Ἰσπανίας, καὶ χιλιάκις πλέον χρυσοῦ ἂν ἐλάμβανεν ἐκ τῶν ἀποικιῶν της, δὲν εἰσπόρει ποτὲ νὰ καλλιτερεύσῃ· ἐν ᾧ ὁ ἠγεμὼν καὶ οἱ αὐλικοὶ πάντες καταφορτωμένοι μὲ νομίσματα εἶχον ὄλα τὰ μέσα ἵνα ἀναπαύωσιν ἀσυστόλως τὴν κενοδοξίαν των, ὁ ἀμαθὴς καὶ ἄκνηρὸς λαὸς, τούναντίον, μὴ ἐργαζόμενοι παντάπασιν, μηδὲ παράγων τίποτε, ἐξηκολούθει νὰ τρέφεται ἀπὸ τὴν δεισιδαιμονίαν, καὶ νὰ κατατρύχεται ἀπὸ τὴν πενίαν *).

* Εἰς τὴν περιήγησιν τοῦ Ταουνσένδου (Townsend) ἐν Ἰσπανίᾳ, σύγγραμμα πλήρες φιλοσοφικῶν παρατηρήσεων, εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἐξῆς ἀξιόλογος περικοπή. « Ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος τῆς Ἀμερικῆς ἀντὶ νὰ ἐνισχύσωσι τὴν βιομηχανίαν τοῦ τόπου, ἀντὶ νὰ διαδώσωσι τὴν ζωὴν καὶ τὴν δύναμιν εἰς ὅλην τὴν κοινωνίαν διὰ τῆς προόδου τῶν τεχνῶν, τῶν χειροτεχνείων, καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐπέφερον ἀποτελέσματα

Εἰς ταύτην τὴν περιγραφὴν ἀς ἀντιτάξωμεν τὴν ἑποίαν ὁ μέγας Φυσιογράφος καὶ Περιηγητὴς τῶν νεωτέρων χρόνων Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος ἐκδέτει περὶ τῶν Ἰσπανικῶν Ἀποικιῶν ἐπιδεδομένων εἰς ἐργασίαν, ἀφ' ὧτου μάλις ἀπετεινάξαν τὸν ζυγὸν τῆς Μητροπόλεως των. « Αἱ κυριώτεραι πηγαὶ τῆς πλουσιότητος τοῦ Μεξικοῦ, λέγει οὗτος, δὲν εἶναι τὰ μεταλλεῖα, ἀλλ' ἡ γεωργία βελτιωθεῖσα κατὰ πολλὰ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. . . . Τὴν καθίδρυσιν μιᾶς πόλεως ἀκολουθεῖ ἀμέσως ἡ ἀνακάλυψις τινὸς σημαντικοῦ μεταλλείου: Ἐὰν τὸ μεταλλεῖον κεῖται ἐπὶ τῶν ξηρῶν

ἐν διαμέτρῳ ἐναντία, ὅ ἐστιν ἀδυναμίαν, πτωχείαν, καὶ ἀρήμοσιν καθολικὴν. Ὁ πλοῦτος, ὁ προερχόμενος ἐκ τῆς βιομηχανίας, ὅμοιος μὲ ποταμὸν βαθεῖον, ἀλλ' ἥσυχον, τρέχει χωρὶς κρότον, ἀνεκαιοδῆτως, καὶ φέρει τὴν καρποφορίαν εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅθεν διέρχεται. ὁ δὲ χρυσὸς τοῦ νέου Κόσμου, ὡς χεῖμαρρὸς φουσκωμένος ὑπὸ τῶν ῥαγδαίων βροχῶν, βομβῶν εἰς τὰ ἄτα, ἐλκύει τὰ βλέμματα, τὴν προσοχὴν, καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν ἀνθρώπων, καὶ μολοντοῦτο τὸ πρῶτόν του ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ ἐρήμοσις τοῦ τόπου, ὅστις τὸν ἐδέχθη. Ἡ Ἰσπανία ἦτο καταφορτωμένη μὲ χρυσὸν καὶ ἀργυρον, ὁπότε τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης μέρη εὕρισκοντο σχετικῶς εἰς ἄκραν πτωχείαν. ἡ τιμὴ τῆς ἐργασίας, τῶν τροφῶν καὶ τῶν τεχνουργημάτων ὑψώθη ἀναλδως μὲ τὰς ποσότητας τῶν κυκλοφορούντων νομισμάτων, καὶ ἐντεῦθεν ἡ συνέπεια, ὅτι εἰς μὲν τοὺς ἄλλους τόπους ἡ βιομηχανία ἔκαμε προόδους, εἰς δὲ τὴν Ἰσπανίαν, μολανότι κυρίαν πλουσιῶν μεταλλείων, ἐξέπεσε διόλου. Ἡ Βιομηχανία λοιπὸν, καὶ ὅχι ἡ κτησεις μεταλλείων, πλουτίζει τὰ ἔθνη. » (Μ)

λαγόνων, ἢ ἐπὶ τῶν λόφων τῶν Κορδελλιέρων, οἱ νέοι κάτοικοι, μὴ δυνάμενοι νὰ λάβωσιν, εἰ μὴ μακρόθεν, τὰ πρὸς τροφήν των ἐπιτήδεια, πάραυτα αἰσθάνονται τὴν χρείαν τῆς βιομηχανίας· πάραυτα ἀρχίζουν νὰ καλλιερῶσι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν φαράγγων, καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν πλησιοχώρων ὄρεων· πανταχοῦ αἱ ἀπότομοι σκεπάζονται με κοπρίαν· ἐπαύλεις κτίζονται πλησίον τῶν μεταλλείων· ἡ ἀκριβία δὲ τῶν ζωοτροφῶν, ἢ μετὰ γάλη τιμῆ, εἰς τὴν ὑποίαν ὁ συναγωνισμὸς (concurrence) τῶν ἀγορασῶν κρατεῖ ὅλα τὰ προϊόντα τῆς γεωργίας, ἀποζημιώνουσι τὸν γεωργὸν ἕνεκα τῶν ζηρῆσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸν ὑποβάλλει ἡ ἐπίκοπος τῶν ὄρεων ζωὴ. Τοιουτοτρόπως διὰ μόνης τῆς ἐλπίδος τοῦ κέρδους, καὶ διὰ λόγους ἀμοιβαίου συμφέροντος, οἵτινες εἶναι οἱ ἰσχυροὶ τῆς κοινωνίας δεσμοὶ, καὶ χωρὶς ἡ κυβέρνησις νὰ ἐπεμβαίη εἰς τὴν νέαν κατοίκησιν, μεταλλεῖον τι κατορχὰς ἀπομεμονωμένον ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἐρήμων καὶ ἀγρίων ὄρεων, συνάπτεται ἐντός ὀλίγου καιροῦ μὲ τὰ παλαιῶν καλλιερημένας γαίας· ἀλλ' ἔτι πλέον! ἡ ἀφελίμος τῶν μεταλλείων ἐπιρροὴ εἰς τὴν προχωροῦσαν τοῦ τόπου καλλιέργειαν εἶναι διαρκεστέρα παρὰ τὰ μεταλλεῖα ταῦτα. »

Βλέποντες, ὅτι ὁ κυριώτερος πλοῦτος συνίσταται εἰς πράγματα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσι πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν καὶ κατοικίαν τῶν ἀνθρώπων, συμπεραίνομεν ἀδυσάκτως Α'. ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἀναγκαῖα εἰς πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ Β'. ὅτι οἱ ἀνθρώποι πρέπει νὰ γίνωνται συνετώτεροι, φιλοπονώτεροι, καὶ νὰ ἐργάζωνται ἀκωλύτως, καὶ ἐλευθέρως τὴν βιομηχανίαν των, ὥστε νὰ παρakinῆται ἕκαστος ἐκ τῆς ἐλ-

είδος τοῦ ἀπολαμβάνειν τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του.
 Ἄλλ' οἱ φρονοῦντες, ὅτι τὰ πλοῦτη συνίστανται μόνον
 καὶ μόνον εἰς τὰ πολῦτιμα μέταλλα, θεωροῦσι καταρ-
 χὰς τὸν πόλεμον, τὴν λαφυραγὰγην, καὶ τὰς διαρ-
 παγὰς ὡς μεσα ταχέα καὶ ἀσφαλῆ τοῦ πλουτισμοῦ ἐνὸς
 τόπου· ἀφοῦ δὲ ἀκολουθῶς ἀρχίσωσι ν' ἀπαλλάττωνται
 τῆς βαρβαρότητος, ἢ καταδυναστεία μεταβάλλει ἀντι-
 κείμενον, καὶ λαμβάνει ἄλλην διεύθυνσιν· τότε μία ἀ-
 νήσυχος Κυβερνησις σπεύδει νὰ ὑποβάλλῃ τὴν βιομηχα-
 νίαν εἰς τοὺς ἰδιορρύθμους σκοποὺς της· ἀφ' ἐνὸς μέρους
 προσπαθοῦσα νὰ εἰσάγωνται πάντοτε νομίσματα εἰς τὴν
 ἐπικράτειάν της, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὴ συγχωροῦσα ποτὲ νὰ
 ἐξάγωνται, ἐμποδίζει οὕτω τὴν πρόδον τῆς ἐργασίας
 μὲ πολλὰς ἀνοήτους διατάξεις· καὶ ποτὲ μὲν φέρει εἰς
 ἀπονέκρωσιν εἶδη παραγωγῆς, τὰ ὅποια μολοῦντι δὴ-
 νανται νὰ τρέφωσι πολλοὺς ἀνθρώπους, φαίνονται ὅμως
 ὀλιγώτερον ἐπιτήδεια παρ' ἄλλα νὰ σύρωσι τὸ χρυσίον
 ἀπὸ ξένους τόπους· ποτὲ δὲ βιάζει τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμ-
 πόριον νὰ ἀκολουθῶσιν ὁδοὺς, ὅθεν τὰ ἀπομακρύνει τὸ
 ἴδιον καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον, διὰ τῶν ὁποίων ὅμως ἡ
 ἀπληξία ἐλπίζει τελοσπάντων νὰ κατακυριεύσῃ τῶν ἐ-
 θνῶν τὰ νομίσματα. Τοιοῦτοτρόπως ἐμορφώθη τὸ ἐμ-
 ποροκρατικὸν σύστημα (Système mercantile),
 ὃ περ βλέπομεν τὴν σήμερον νὰ ἐξασθενῇ εἰς Εὐρώπην,
 ἂν καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐκλείψῃ παντάπασιν, ὑποσφι-
 ζόμενον ἐκ δύο ἰσχυρῶν αἰτιῶν: τῆς προλήψεως,
 ἣτις ὑποχωρεῖ πάντοτε βραδέως εἰς τὰ μαθήματα τῆς
 πείρας· καὶ τοῦ λόγου αὐτοῦ, ἕστις, ἐκπεπληγμένος ἀ-
 πὸ τὰς ἐκ τῶν αἰφνιδίων μεταβολῶν ὡσεπιτοπλεῖσον ἀνα-
 φερόμενας συμφορὰς, προτιμᾷ κάλλιον βελτιώσεις προβα-
 νούσας βραδέως καὶ διαδοχικῶς.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου αἰῶνος ὁ Κουενάι (Quesnay) ἐφαντάσθη νέαν τινὰ θεωρίαν τοῦ πλοῦτος, τὴν ὁποίαν οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Οἰκονομολόγοι (Economistes) ὑπεσῆριζαν μὲ ζῆλον σχεδὸν θρησκευτικόν· ἰδοὺ δὲ ἐν συντόμῳ δόξα αὐτῶν.

« Τὰ διάφορα ἀντικείμενα, ὅσα συντείνουσιν εἰς πλοῦσιν τῶν χρεῶν ἡμῶν, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τῶν ἐκ τῆ γῆς· εἰς αὐτὴν ἄρα μόνον ἐνοικεῖ δύναμις τις δημιουργός· ἀφοῦ ὅλαι αἱ προκαταβολαὶ, αἱ γενόμεναι παρὰ τοῦ γεωργοῦ εἰς τὴν συνέχειαν τῶν ἐργασιῶν του, ἀποτικαταστηθῶσιν ὑπὸ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, μὲν περισσευμά τι προϊόντων, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ καθαρόν ἢ ἀμιγῆς προϊόν (produit net). Τὸ περισσεύμα τοῦτο, μηδεμίαν προκαταβολὴν παριστάνον, ἀλλ' ὁ καρπὸς τῆς ἐργασίας, τὸν ὁποῖον δίδει ἡ γῆ αὐτὴ ἀποτελεῖ κυρίως τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ μόνος αὐτὸς ἀξάνει τὰ κτήματα τῆς κοινωνίας. Οἱ χειροτέχνηται καὶ οἱ ἔμποροι ἐμποροῦν μὲν ν' αὐξάνωσι τὴν ἀξίαν τῶν προϊόντων, ὅσα κατασκευάζουσιν ἢ μετακομίζουσιν, ἀλλ' ἡ αὐξήσις αὕτη τῆς ἀξίας παριστάνει ὅ, τι οὗτοι κατηνάλωσαν, ἢ ἠδύναντο νὰ ἀναλώσωσιν ἐπὶ τῆς διακείας τῶν ἐργασιῶν τῶν· ὅθεν δὲν προέρχεται καμμία αὐξήσις τοῦ πλοῦτος εἰς τὴν Κοινωνίαν. Οὕτως ἀφοῦ ἢ μὲν χειροτεχνικὴ καὶ ἐμπορικὴ βιομηχανία φθείρουσιν ἐν ᾧ χρόνῳ ἐργάζεται, πρέπει νὰ νομίζεται ὡς ἄγονος τοῦναντίον δὲ ἡ γεωργικὴ βιομηχανία πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ἡ μόνη γόνιμος, ἐπειδὴ δι' αὐτῆς καὶ ἐξ αὐτῆς μόνης γεννᾶται νέον τι προϊόν. »

Αὕτη ἡ λεπτολόγος θεωρία, ἐξεταζομένη κατὰ βίαν

θος, εὐρίσκεται ἄνευ πάσης ὀρθῆς βάσεως. Ἡ γῆ δὲν ἔχει, ὡς οὐδ' ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς, δύναμιν δημιουργικὴν, κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν. Πᾶσα ἡ ἐνεργὸς γονιμότης αὐτῆς οὐδὲ ἐν ἄτομον καὶ εἶναι: εἰς κατάστασιν νὰ δημιουργήσῃ, ὅ ἐστιν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι νὰ παράξῃ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἴδωμεν τίνι τρόπῳ παράγει, ἀρκούμεθα νὰ ἐκλέξωμεν ἐκ τοῦ ἰδίου περὶ οὗ ὁ λόγος ὑποκειμένου παράδειγμα πρόχειρον, τὸ ἐξῆς: Γεωργὸς τις σπείρει σπόρους καννάβεως εἰς ἀγρὸν, τὸν ὁποῖον προηγουμένως ἐκαλλιέργησεν· ἡ γῆ μεταμορφώουσα τοὺς σπόρους εἰς κυλοὺς καννάβεως, προσδέτει εἰς τὴν ὠφέλειάν των, καὶ ἀκολουθῶς εἰς τὰ πλοῦτη μας. Τί ἄλλο δὲ πράττουσιν οἱ ἐνεργοῦντες τὴν βιομηχανίαν τοῦ εἰρημένου φυτοῦ, παρὰ νὰ τὸ ὑποβάλλωσιν εἰς διαφόρους μεταμορφώσεις; οἱ μὲν δηλ. τὸ μεταβάλλουσιν εἰς νῆμα, οἱ δὲ εἰς ὕφασμα, κτλ. καὶ πάντες οὗτοι προσδέτουσιν εἰς τὴν ὠφέλειάν του, εἰς τὰ πλοῦτη μας. Καθ' ὃν δὲ τρόπον θεωρῶ τὴν γονιμότητα δὲν ὑπάρχει ἀπλῶς ἀναλογία, ἀλλὰ ταυτότης σχεδὸν μεταξύ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῶν τῆς φύσεως· μήτε ἐκαίνου, μήτε ταύτης δὲν βλέπω νὰ εἶναι δημιουργικαὶ αἱ πράξεις· βλέπω σειρὰν τινὰ μεταμορφώσεων, ἐκάστη τῶν ὁποίων κατασταίνει τὸ ἀντικείμενον, ὃ περ τροποποιεῖ, ἐπιτηδειότερον νὰ εὐχαρισήσῃ τὰς ἡμετέρας χρείας, καὶ ἐντεῦθεν νὰ λάβῃ νέον εἰς τὴν τάξιν τοῦ πλούτου βαθμῶν.

Ὅσον ἀναντίρρητον φαίνεται, ὅτι ὅλα τῶν τεχνῶν τὰ προϊόντα λαμβάνουσιν ἐκ τῆς γῆς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀρχὴν, ἄλλο τόσον ἐναργεῶς εἶναι καὶ ὅτι ἡ ἐργασία τῶν ἀνθρώπων προσδέτει καθυπερβολὴν εἰς ἐκείνην

τῆς φύσεως· ἡ κάνναβις π. χ. καὶ τὸ λινάριον ἤθελον εἶναι φυτὰ μηδεμιᾶς ἀξίας, ἐὰν ἡ τέχνη δὲν ἤξευρε νὰ τὰ μεταβάλλῃ εἰς νήματα, εἰς παντὸς εἴδους ὑφάσματα, καὶ νὰ τὰ προσαρμόζῃ εἰς τὰς κλίσεις ἡμῶν. Τὰ πολυτιμώτερα, ὅσα ἡ φύσις παράγει, εἶδη παύουσι τὸ νὰ εἶναι πλούτη, ὅταν εὐρίσκωνται ἀφθονώτατα, οὐ δὲ ἔχουν πλέον ἢ ἀναπαύσει χρείας· γόνιμός τις δύναμις, τὸ Ἐμπόριον, συντρέχουσα, χρησιμεύει εἰς αὐτὰ νέα ὠφέλειαν, καὶ τὰ ἀνάγει εἰς τῶν πλουτῶν τὴν τάξιν διὰ τῆς μετακομίσεώς των, ὅπου νέα χρεία τὰ προσκαλοῦσιν.

Ἀλλὰ, λεγούσιν οἱ Οἰκονομολόγοι, ἡ ἀξία, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ χειροτέχνης (manufacturier) εἰς τὴν βιομηχανίαν του τὰ ἀντικείμενα, παριστάνει τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν ἠνάλωσεν ἐργαζόμενος· καὶ πῶς! αὐτὰ τὰ τεράσια τῆς βιομηχανίας ἔργα, τῶν ὁποίων τὸ πολὺ τιμὴν χρεωθεῖται σχεδὸν διβλίου εἰς τὴν χειροποιάν (main d'oeuvre), εἶναι μόνον τὸ ἰσοδύναμον τῶν ἀναλώσεων τοῦ ἐργαστηριάρχου (fabricant), καὶ τῶν ἐργατῶν του. Οἱ Οἰκονομολόγοι εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἡ παρηγμένη παρὰ τοῦ χειροτέχνου ἀξία παριστάνει τὴν ὁποίαν οὗτος κατηνάλωσεν, ἢ ἠδύνατο ἢ ἀναλώσει ἐργαζόμενος. Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν ἐπιδεδομένοι εἰς τὴν βιομηχανίαν ἀποταμιεύουσιν ὅσα ἐδύναντο ἢ ἀναλώσωσιν τότε ἡ παριστανομένη καὶ ἡ παριστάνουσα ἀξία ὑπάρχουσιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὑπάρχει ἄρα ἀΐξησις πλούτου ἐνεργουμένη διὰ τῆς ἀποταμιεύσεως τῶν βιομηχανικῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν ὀρθῶς τῶν ἐργασίων των τὰ ἀποτελέσματα δὲν πρέπει νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς ταύτην μόνον τὴν ιδέαν· ἡ συνέχεια τοῦ παρόντος

συγγραμματος θέλει δείξει, ὅτι αἱ παρὰ τῶν τεχνῶν γινόμεναι μεταμορφώσεις παράγουσιν ἐπίσης πλοῦτη, ὡς καὶ αἱ παρὰ τῆς φύσεως ἐνεργοῦμεναι *).

Ἴδομεν ἐν συνόψει τὰ δύο συστήματα, τὰ ὁποῖα διδούσιν ἰδέαν τοῦ πλοῦτου ἀτελή, τὸ μὲν περιορίζον αὐτὸν εἰς τὰ πολύτιμα μέταλλα, τὸ δὲ εἰς τὸ καθαρὸν, ἢ ἀμιγρὸς προϊόν τῆς γῆς· ἀλλ' ἐκτὸς τούτων, καὶ τοῦ τοῦ Σμιθ, περὶ τοῦ ὁποίου θέλομεν ὁμιλήσει ἀκολουθῶς ἐν οἰκείῳ τόπῳ, ὑπάρχει καὶ ἕτερον τι, ἐν ᾧ ἡ λέξις Πλοῦτος ἐκλαμβάνεται εἰς ἐννοίαν καθολικωτάτην. Πολλοὶ δηλ. συγγραφεῖς **) χαρακτηρίζουσι διὰ τῆς λέξεως ταύτης πᾶν ὃ, τι ὠφέλιμον ἢ ἀρετὸν πρᾶγμα δύνανται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιθυμήσῃ. Ἐκτὸς τὴν θεωρίαν

*) Πολεμοῦντες τὰς εὐφροσύνας ἀπάτας καὶ παρεκτροπὰς τῶν Οἰκονομολόγων, συγγραφέων ἱκανῶς φωτισμένων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς των, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ἐν ταῦτα καὶ τὰς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα σημαντικὰς ὑπηρεσίας των. Οἱ ἄνδρες οὗτοι, πάντες τίμιοι καὶ ἐνάρετοι, εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης εἰς ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι κατευθεῖαν τῆς κοινωνίας τὴν εὐτυχίαν, πρᾶγματευσθέντες ταῦτα μὲ τὸν καθαρῶτερον καὶ διακαίσερον ὑπὲρ τοῦ κοινῆ συμφέροντος ζῆλον, καὶ διασαφηνίσαντες πολλὰ ἀξιόλογα ζητήματα, πρὸ πάντων δὲ τὸ τῆς βιομηχανικῆς ἐλευθερίας. Ἐὰν αὐτοὶ μὲν ἐγενῶντο εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ δὲ Ἀδάμ Σμιθ εἰς Γαλλίαν, οἱ Ἀγγλοὶ βέβαια ἠθέλαν καυχᾶσθαι καὶ ὁμιλεῖ συχρῶς περὶ τῆς κινήσεως, τὴν ὁποίαν οἱ εἰρημένοι συγγραφεῖς ἔδωκαν εἰς τὴν τότε νηπιέζουσαν ἐπιστήμην, καὶ περὶ τῶν γνώσεων, τὰς ὑποίας ὁ Σμιθ ἐδανείσθη ἐκ τῶν συγγραμμάτων των.

**) Lord Lauderdale, Garnier, ect.

τῶν τοιοῦτων αἱ ψυχικαὶ ἀρεταί, οἷον ἡ καλοκαγαθία ἢ γενναϊότης, ὁ ἡρωϊσμός, εἶναι πλούτη. Ἀλλὰ σύσημα τείνον εἰς σύγχυσιν τῶν νοερῶν καὶ ἠθικῶν ἀγαθῶν μετὰ τὰ ὑλικώτατα πράγματα, μετὰ φαίνεται μᾶλλον ἐπιτήδειον νὰ ἐξευτελίξῃ τὰ πρῶτα, παρὰ νὰ ἐξυψώσῃ καὶ ἐξευγενίξῃ τὰ δεύτερα. Ἀναμφιβόλως ἀρκετὰ εὐκατάληπτος εἶναι ὁ λεγών, ὅτι ἡ ἀρετὴ συνιστᾷ τὸ ἐπιθυμητότερον ἀπ' ὅλα τὰ πλούτη· οἱ ὅροι οὗτοι νομιζονται μὲν ὄρθοι, καθόσον ἔχουσι ἔννοιαν μεταφορικὴν, εἰς τὴν κυρίαν ὅμως καὶ φυσικὴν των σημασίαν θεωροῦμενοι, ἠθέλαν εἶναι ἀτοπώτατοι. Οἱ σοφοὶ ἄνδρες, τῶν ὁποίων αἱ βαθεῖαι μελέται μᾶς ἀνακαλύπτουσι τὰ μέσα τῆς εὐτυχίας, μᾶς ὀδηγοῦν νὰ εὐρίσκωμεν τὰς ἠθικὰς ἡδονὰς εἰς σφαιρὰν ἀνωτέραν τῆς τῶν φυσικῶν ἡδονῶν ὅθεν παραδοῦμεν τὰς εὐγενεῖς καὶ ὑψηλὰς αὐτῶν θεωρίας, φέροντες τὴν σύγχυσιν εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐξομοιοῦντες, τοῦλάχισον κατὰ τὸ φαινόμενον, τὰς ἀρετὰς μετὰ τὰ ὑλικά πλούτη· ἢ μήπως εἶναι δυνατὸν ν' αὐτῶν ἐξήση τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐπικράτεια τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, καὶ νὰ λάβῃ πλειοτέραν τῆς ὅσης ἐξ οἰκείας φεικῆς εὐτυχε λαμπρότητος; Ἡ ἐπιστήμη αὕτη δὲν ἔχει χρεῖαν νὰ ἐκτείνῃ τὰ ὅριά της· ἱκανὴ εἶναι ἢ ὠφέλιμος, ὅταν διδάσκῃ, ὅτι τὰ πλούτη διαδιδόμενα παραλαμβάνουσι ἢ διασκεδάζουσι τὰς ἀληθινὰς, διώκουσιν ὅσας ἢ πενία τίκτει κακίας, καὶ ὑποσηρίζουσι μετὰ γάλως τὰ τιμιώτερα ἀγαθὰ, μετὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀισχύρην νὰ συγγέωνται ἐκείνα.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων δοξῶν, τὰς ὁποίας ἐξετάσαμεν, ἡ ἀπλουτέρα καὶ ἀληθεστέρα εἶναι ἡ θεωροῦσα τὰ πλούτη ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, ὅσα χρησιμεβοῦσιν εἰς τὴν ἀνακούσιν τῶν ἀνθρώπων τὰς χρεῖας.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΝΑΥΠΛΙΑΣ.

Ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Δημοσ. ἐκπαιδεύσεως. Γραμματέως. 100.	Δ. Φαρῶπουλος 1.
Γιαννάκης χ. Πέτρου 5.	Ἐμ. Α. Μοδενῶς 2.
Χρῖς. ὁ ἐκ Σωζουπό- λεως Μαυρορμαίτης 1.	Μάνθος Σακελλαρίου 1.
Α. Οἰκονομίδης 1.	Μ. Μπενάκης 1.
Σπυρ. Λογοθετόπουλος 1.	Αἴνας. Αἴναγν Λοιδω- ρίκη 1.
Α. Μαρκέλλος 1.	Δημ. Χρυσασφόπουλος 1.
Γεώργ. Σαχίνης 1.	Αἴ. Μοναρχίδης 1.
Ἄνδρ. Ζερβῶς 1.	Βασ. Χρησακόπουλος 1.
Χρῖςδδ. Παπα Σίμου 1.	Ἰω. Οἰκονόμ. καὶ Κλεο- μένης Ἀδελφοὶ 1.
Δημήτρ. Αἴνας. Θεο- δωρίκη 2.	Γεώργ. Λεβάντης 1.
Γω. Γ. Κανελλόπουλος 1.	Ν. Α. Βόκου 1.
Δημήτρ. Τομαρᾶς 1.	Ἡλ. Βάβουλας 1.
Ν. Παπαλεξόπουλος 1.	Ἐμ. Χ. Τζούχλης 1.
Σ Παπαλεξόπουλος 1.	Π. Κένταυρος 1.
Νικόλαος Οἰκονόμου 1.	Δ. Νικολαΐδης 1.
Ῥήγας Καγιόπουλος 1.	Κωνσ. Μουρίκος 1.
Μ. Δηληγεώργης 1.	Ἰω. Κοκουλίδης 1.
Νικίας Οἰκονομῶ- πουλος 1.	Δ. Γ. Βούλγαρης 2.
	Γ. Καρ. Τισαμενῶς 1.
	Ἄνδρέας Λουριώτης 4.
	Π. Ἡλιάδης 1.
	Δ. Παπαῆγος 1.

) β (

Νικολαος Δηλιγιάνης	1.	N. Σιλήβουργος	1.
Ίωάννης Σέρβος	1.	B. Κοκκαλιώτης	1.
Γεώργ. Πετρόπουλος	1.	Γ. Α. Βασιλείου	1.
Βελισάριος Πυλίδης	1.	Ίω. Κλάδος	1.
Κωνσ. Ρίζος	1.	Χρ. Βλιάσης	1.
Ίω. Ζαφειρόπουλος	1.	Αύγουστος Γκερέν	1.
Μοχ. Β. Ξανθόπουλος	1.	Γεώργ. Σ. Πρασσά	1.
Α. Ρουσσόπουλος	1.	B. Ν. Γκωννακόπουλος	1.
Δ. Θ. Μυροκορδάτος	1.	M. Α'τωνιάδης	1.
Ρήγας Παλαμίδης	1.	Γ. Κ. Τοπαλόπουλος	1.
Ανας. Λόντος	2.	Χ. Ρουσόπουλος	1.
Παν. Σουτζος	1.	Γ. Α. Θερινός	1.
Γεώργ. Ν. Μήγου	1.	Βάγιος Γεωργίου	1.
Λάμπρος Αλεξάνδρου	1.	Α. Ν. Μυρογορδάτος	1.
Γ. Αρχαγόμης	1.	Α'θ. Γ. Πίσσας Λοχ	1.
Κ. Κισνάρης	1.	Δ. Σ. Γεωργαντάς	1.
Κωστάκης Τζεύχαρης	1.	Διαμαντής Μανιάρης	1.
Γεώργ. Αλμπέρτης	1.	Ί. Βαυτηνᾶς	1.
Γεώργιος Βαλτινός	1.	Δ. Δεσποτόπουλος	1.
Έλενη Βαλτινοῦ	1.	Κλεώπας	1.
Ανδρέας Βαλτινός	1.	Πελοπίδας Νέσρος	1.
Α. Μυροκορδάτος	2.	N. Α. Αντωνόπουλος	1.
M. Αργυρόπουλος	1.	N. Κανούσης	1.
Θ. Σχινᾶς	1.	Έυσάθ. Πανταζής	1.
Κώνσ. Γ. Μπέλλος	1.	M. Χρυσανθόπουλος	1.
Κυριακός Κριτοβου- λίδης	1.	Α. Ματρώξης	2.
M. Σαλτέλης	1.	Γ. Ματρώξης	1.
Γ. Κουτσαλέξης	1.	Γ. Σχλωμιτίδης	1.
Στέφ. Φύραγκας	1.	M. Γεωργίου	1.
		A. Βαταβάλης	1.

Γεώργ. Χρονιάδης	1.	Ί. Τομπακάκης	1.
Γεώργ. Αποσολίδης	1.	Π. Νικολαΐδης	1.
Α. Μπαλάνος	1.	Δημ. Γουζέλης	1.
Αλέξάκης Βλαχόπουλος	1.	Ίωάν. Γενοβέλης	1.
Σολομών Νικολαΐδης-Κύπριος	1.	Π. Γ. Ύροδιος	3.
Ίωάσαφ Βυζάντιος	1.	Γεώργ. Ύρφανίδης	1.
Αντ. Δοῦκα Λεσβίος	1.	Δημ. Καμπάνη	1.
Σπ. Κονοφάση Κερκυραΐος	1.	Ί. Κοντουμάς	1.
Ίω. Μ. Μαυρομμάτης-Λευκάδιος	1.	Γ. Σταῦρος	1.
Χαραλ. Φραγκόπουλος	1.	Ί. Μελάς	1.
Μ. Παλλάδης	1.	Σταμ. Δάρας	1.
Κ. Φαρμακῆπουλος	1.	Δημ. Κυριακίδης	1.
Μάρκος Σπυρίδης	1.	Π. Δαμηῆος	1.
Χ. Διονύσιος Ἀρχιμανδρ	1.	Ήλιος Δημητρόπουλος	1.
Γεώργ. Σ. Καλός	1.	Κ. Χρυσούλης	1.
Πέτρος Δ. Στεφανίτζης Ίατρος	1.	Μ. Σ. Δαμαλάς	1.
Γεώργ. Φραγκούλη	1.	Μ. Β. Ξανθόπουλος	1.
Α. Κιζμπέρης Σμυρ.	1.	Γεώργιος Διλιάν	1.
Φακᾶς Φραγκούλης	1.	Δημ. Τζαμαδῆς	1.
Βασίλειος Θεαγένης	1.	Ἄνας. Ἀνδρούτζου	1.
Ίωάννης Βελέντσας	1.	Α. Καρδαμίτσας	1.
Γ. Σπανιολάκης	2.	Θεόδωρος Βαλιάνος	1.
Ίωάννης Κωλέττης	2.	Δημ. Σταυρίδης	1.
Σ. Παλαιολόγος	1.	Ήμ. Ἀντωνιάδης	1.
Γ. Καμπούρογλους	1.	Σπ. Ἀντωνιάδης	1.
		Νικολ. Γ. Θεοχάρη	1.
		Ί. Γ. Καραπαυλος	1.
		Β. Κουρουσόπουλος	1.
		Παναγῆς Μάνεσης	1.
		Χρ. Οἰκονομίδης	1.

Ἐμμ. Ρενιάρης	1.	Ἰωάννης Φεῖζόπουλος	1.
Γεώργ. Κουντόπουλος	1.	Ν. Στούπας	1.
Γεώργ. Σκουφός	1.	Ἄθαν. Β. Πετμεζᾶ	1.
Ν. Ι. Ρενιέρης	1.	Σπυρ. Γκολφίνου	
Γ. Σκεύας	1.	Πετμεζᾶ	2.
Ἰω. Φ. Μιμῆς	1.	Στέφ. Σακελαρίδης	1.
Δημ. Πετροκόκκινος	1.	Μενέλ. Δαπόντες	1.
Ἰ. Βυζούλας	2.	Ἄθ. Νικ. Πετμεζᾶ	1.
Ι. Πετάρη	1.	Γρηγ. Βερβαλή	1.
Ν. Φλογαῖτης	2.	Παναγιώτης Ψάθης	1.
Γ. Σωτηριάδης	1.	Χ. Γκούτζας	3.

Κ Α Λ Α Β Ρ Ὑ Τ Ω Ν.

Χαραλάμης Παμ- πούκης	1.	Ἰ. Σταματόπουλος	1.
Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἑλ- ληνικοῦ Γυμνασίου		Ἀ. Β. Πετιμεζᾶς	1.
Ἀ. Ν. Πετιμεζᾶς	1.	Σ. Β. Οἰκονομόπουλος	1.
Ἄνδρ. Φωτίλλας	1.	Π. Γ. Παπαζαφει- ρόπουλος	1.
Ἀλέξ. Νικολόπουλος	1.	Χαράλ. Ζαήρης	1.
Σπ. Χρυσανθακίδης	1.	Δ. Γ. Παπαδιαμαν- τόπουλος	1.
Ἄνδρ. Χαραλάμης	1.		

Β Ο Σ Τ Ι Τ Σ Α Σ.

Σωτήρ. Μησσηνέζης	1.	Ἀρισείδης Δημη- τριάδης	1.
Σωτήρ. Λαμιζιάδης	1.	Εὐστάθιος Μπούγδανος	1.
Ἀλέξανδρος Δεσποτό- πουλος	1.	Μιχαήλ Δημητριάδης	1.
Μάρκος Μησσηνέζης	1.	Ἰωάννης Χαραλάμης	1.
Μιχαήλ Θεοδώρου	1.	Μήτσος Μουράκης	1.
Ἄναγ. Χαραλάμης	1.		

) ε (

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.

Κωνσ. Ραδος	1.	Παναγ. Σιδέρης	1.
Ίω. Παλαμάς	1.	Νιλ Νιανιάρόπουλος	1.
Απος. Τρικούπης	1.	Γεώργ. Π. Μπέτζος	1.
Ι. Γ. Σουρμελής	1.	Διονύσ. Μακελάτος	1.
Διονύσιος Κλοκανάς	1.	Σπυρίδ. Αλεξιάδης	1.
Αθαν. Παπαλουκάς	1.	Ίω. Τουρτούρης	1.

ΑΘΗΝΩΝ.

John H. Hill.	5.	Συμ. Μαρμαριοτούρης	1.
Σ. Βαλέτας	1.	Πετράκης Διονύσιος	1.
Ανάργυρος Πετράκη	1.	Σπυρ. Βενιζέλος	1.
Γεώργ. Μεταξάς	1.	Δημήτρ. Πανταζή	1.
Σ. Πυρολάκα	1.	Π. Ποῦλος	1.
Ταλαντίου Νεόφυτος	1.	Ν. Κ.	1.
Γ. Ψύλλας	1.	S. S. Robertson	1.
Ν. Ζαχαρίτσας	1.	Κωνσταντ. Βλαχούτσας	1.

ΔΕΒΑΔΙΑΣ.

Ν. Καλογερόπουλος	1.	Λουκάς Νάκος	1.
Φ. Ίω. Φίλωνος	1.	Έμ. Σπυρίδωνος	1.
Λάμπρος Νάκος	1.	Γ. Δεσποτόπουλος	1.
Δούκας Κωνσταντίνου	2.	Μαρινάκης Μαρίνο-	
Παῦλος Στεφάνου	1.	γλους	1.
Αλέξ. Βιζούλας	1.	Μιχαήλ Βατάλη	1.
Δ. Σκοτίδης	1.	Ν. Λεοναρδίδης	1.

ΤΑΛΑΝΤΙΑΣ.

Λαυρέντιος Ήγούμενος	1.	Άσέριος Σταύρου	1.
Λουκάς Στεφάνου	1.	Ίω. Κασρινός	1.
Ήλίας Μιχαηλίδης	1.	Αθανάσ. Σωτηρίου	1.

Υ Δ Ρ Α Σ.

Άγγελής Λ. Κουντουριώτου	1.	Λάζαρ. Δ. Τζαμαδός	1.
Α. Γ. Κουντουριώτου	1.	Μιχαήλ Α. Τζαμαδός	1.
Δ. Σ. Μπουδούρη	6.	Ν. Ξανθός	1.
Ν. Ε. Τουμπάζη	2.	Δ. Νούλλας	1.
Ίωάννης Ξένος	2.	Φ. Σταματάκης	1.
Δ. Κ. Μπρούσκου	1.	Κ. Δ. Χαζή Δαμιανοῦ	1.
Ίωάννης Όρλόφ	1.	Γ. Δοκός	1.

Ξ Π Ε Τ Σ Ω Ν.

Ίωάννης Θ. Μίξη	1.	Γιάννης Μαζιός	1.
Κυριακός Λιγυρός	1.	Άνδρ. Σκληάς	1.
Θ. Σιατισεύς	1.	Βασίλ. Ν. Όρλόφ	1.
Δημ. Π. Ποπποβίκη	1.	Γκίκας Ν. Όρλόφ	1.
Νικ. Θ. Ζήντζιος	1.	Άνδρέας Χ. Άναργύρου	1.
Γκίκας Καρακντζάνης	1.	Άναγν. Χ. Άναργύρου	1.
Γιάννης Κοροβύλας	1.	Σάντος Θεοδωράκης	1.
Νικ. Θ. Όρλόφ	1.	Γεώργ. Πάνου	1.
Δημ. Ν. Σκληά	1.	Νιλ. Γκίκα Μπόταση	2.
Ήλίας Θερμισιώτης	1.	Νικ. Α. Μπότασης	1.
Χρυσόδ. Κούτζης	1.	Δημ. Φιλιππίδης	1.

Κ Ε Α Σ.

Ίω. Δ. Βρατσάνος	2.	Λογοθ. Πάγκαλος	1.
Χρ. Σκανδαλίδης	1.	Ν. Μ. Πάγκαλος	1.
Γεώργ. Ρεβελάκης	1.	Π. Γ. Πάγκαλος	1.
Ίω. Γούσιος	1.	Άντ. Διάγγελης	1.
Βασίλ. Άρισεύς	1.	Μόσχος Φ. Πάγκαλος	1.
Ί. Οίκον. Χωματιανός	1.	Ζαφ. Ν. Δεπάτσας	1.
Σ. Πάγκαλος	1.		

Τ Η Ν Ο Υ .

Εμ. Ξένος	2.	Οί ἐπίτροποι τῆς Ἐκκλη-	
Ἰάκ. Παξιμάδης	1.	σίας διὰ τὸ Σχολεῖον	2.
Γεώργ. Κρίσπης	1.	Μιχ. Ι. Παξιμάδης	1.
Δημ. Δρύσιος	2.	Στέφ. Παξιμάδης	1.
Α. Πόμερ	1.	Δημ. Πόμερ.	1.
Εὐστρ. Πέτρου	1.	Ἰωάννης Ζαγρέδος	1.

Μ Υ Κ Ο Ν Ο Υ

Γ. Δ. Κριεζῆς	2.	Νικ. Α. Μαλούχος	1.
Αντ. Ι. Χασᾶς	1.	Π. Ἰαννακόπουλος	1.
Ἱερ. Γ. Μπάος	1.	Κωνσ. Ἀλεξανδρόπουλ.	1.
Ἰ. Ἀνδρουλάκης	1.	Γεωρ. Ι. Γρυπάρης	1.
Ἰδιον. Ι. Σεμπρικὸς	1.	Α. Γ. Γκύζης	1.
Ματθ. Ἀναγνώστου	1.	Βασ. Βρέτας	1.
Αἰθ. Ἰ. Μπάμπαρης	1.	Ἐμμ. Πρασσακάκης	1.
Ἰω. Ρίκκης	1.	Γ. Ἀν. Σωμάκης	1.

Α Ι Γ Ι Ν Η Σ .

Αιγίνης Γεράσιμος	1.	Καλλίνικος Καμπάνης	1.
Θεόκλητος Φαρμακίδης	2.	Γρηγόριος Κωνσαντᾶς	2.
Γεώργιος Γεννάδιος	2.	Κυρίτζης Μαργαρίτου	1.
Ἰωσήφ Δισομίτης	1.	Γεώργ. Ν. Κρομμῖδη	1.
Κ. Τ. Οικονομίδης	1.	Καρύσου Νεόφυτος	1.
Ν. Βρατσάνος	1.	Θ. Ν. Στεφανόπουλος	1.
Ν. Χορτάκης	1.	Νικόλαος Νάκης	1.
Γκίκας Π. Πλάκιζας	1.	Ἰ. Εὐστάθιος	1.
Ν. Σκουῖρος	2.	Α. Ἀξιλὸς	1.
Γ. Λεβέντης	1.	Α. Σακελαρίδης	1.
Νικόλαος Λεβίδης	1.		

(Προσθήκη.)

Συνδρομηταὶ ἐκ Σπετσῶν.

Ἀναστάσ. Κ. Ὁρλάνδης	1.	Γκίκας Α. Κυριάκου	1.
Ἀνδριαν Γ. Μωριάτης	1.	Ἰω. Δ. Κουνουπιώτης	1.
Βασίλ. Π. γ. Ἀναργύρ.	1.	Ἰω. Ν. Λώσσης	1.
Γεώργ. γ. Ἰ. Μέξη	1.	Νικόλ. Α. Μπόταση	1.
Γεώργ. Πολιγιαννίτης	1.	Νικόλ. Β. Ὁρλόφ	1.

Δημόσια Κεντρική
Βιβλιοθήκη Σιάτιστας "Μανουσσία"